

ZSIDÓ ÉLET

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÜT 18.
TELEFON: 1-363-61.

FELEKEZETI HETILAP
SZERKESZTETTE 1933—1937.
KECSKEMÉTI VILMOS

ELŐFIZETÉSI ÁR:
FELÉVRE 10 PENGO
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGO

**Malcolm Mac'Donald Palesztina megosztása mellett
Spectator cikke: A zsidó törvény után**

Miként ünnepeljük napjainkban a tíz ige ünnepét?

Írta: Prof. Dr. HELLER BERNÁT

Elborult lélekkel készülünk ezúttal mi, magyar zsidók, a tóra ünnepére. A mi napjaink nem a törvénytáblák átvételére emlékeztetnek, inkább a törvénytáblák összezúzására.

Ősi hagyományunk vallja, hogy a tíz ige nem csak Izraelhez fordul, hanem minden néphez, minden emberhez: mint az arckép, amelyről minden nézője úgy látja, hogy épp őreá tekint. Nem a Szentföldön hangzott el az isteni szózat, nehogy úgy lássék, mintha csak Izrael tulajdona. Főlharsogott az a szabad sivatagban: mindenkinek joga van hozzá, mindenkinek része van benne. (Mechilta.) Nem egy nyelven hirdette ki Isten, hanem héberül, Róma nyelvén, arabul, arameusul (Szifré Dtr. 343), mintha azt mondanók: az összes világnyelveken. R. Ismael iskolája tovább megy, azt tanítja: az isteni ige össze van hasonlítva kalapáccsal (Jerem. 23, 29.): a kalapács ütésére szétröppölnék a szikrák, így az isteni ige is 70 felé szállt, minden nép a maga nyelvén hallotta (Sabbat 88b.).

Ámde a pogány népek nem váltatták a följánlott tanítást. Ismael fiai, a beduinok nem monda-

nak le a rablásról. Edom fiai, a rómaiak, nem mondanak le az öldöklésről, hiszen az ő ősi örökségük a kard. Így más nemzetek is idegenkedtek, irtóztak az erkölcsi korlátozásoktól.

Amit az aggáda így költőileg elképzelt, az a mi korunkban szomorú valóságra vált. A két kőtábla elseje azt követeli: imádd az Istent, senki mást. Ezt a táblát összezúzzák, akik visszatérnek régi pogánysághoz, erdőimádashoz, Wotanhoz, fehérlóaldozó táltosokhoz.

És a másik tábla! Rajta ez áll: tiszteld embertársaidnak életét, boldogságát, tisztességes szerzeményét, jó hírét, becsületét. Ezt a táblát is összezúzzák. Drága az Isten szemében a jámbornak élete, — zengi a zsoltár. Olcsó annak az embernek az élete, aki vakon nem követi az én parancsomat, — tanítja elvakult, elvadult korunk. Amit tisztességes fáradozással szereztél, élvezd boldogan, — így biztat a zsoltár, amellyel naponta nyugovóra térünk. Az újabb bölcsesség másként tudja: amit őseid becsületes munkája alkotott, amit nemzedékek becsülettel gyarapítottak, avval te nem rendelkezel.

És a kőtáblai parancs: tiszteld embertársad jó hírét, becsületét! Talán az a legfájdalmasabb, hogy ezt is az összezúzatás sorsa érte. Nem is egyes zsidónak, hanem a magyar zsidóságnak becsületét megbélyegezték s a megbélyegzést a magyar törvénykönyvbe iktatták, igaztalan törvény igazolására.

Össze van zúzva tehát mind a két törvénytábla. De miként a Chananja ben Tradjon vértanúval együtt elégett tóratekercsről áll: a betűk a levegőben röpdösnek. A tíz ige betűi és szavai mégis betöltik a levegőt, amelyet magunkba szívunk, amely bennünket éltet. S minél indulatosabban ront a megnemértés a két törvénytábla vallásos és erkölcsös tanításának, annál kötelezőbb, annál döntőbb minden igaz emberre, minden igaz zsidóra.

S bírjuk Jeremiás próféta ígéretét: az ősi frigy ígéi csak kőbe voltak ugyan vésve, onnan le lehetett törölni, de Isten újabb frigyot köt, ennek ígét keblünkbe rejti, szívünk tábláira vési. Eltörölhetetlenül, soha el nem múló érvénnyel majd az van bele írva: Imádd az Istent, becsüld meg az embert!

R. Wolf Pappenheim

Néhány nappal ezelőtt meghalt a nürnbergi törvények Bécsében *Wolf Pappenheim*, a világorthodoxia egyik vezéralakja, akinél többet korunknak kevés zsidó vezető embere tett a zsidósáért.

Kétésfél esztendővel ezelőtt felkerestük őt a „Schiffschul” közelében levő otthonában, hogy megkérdezzük, véleményét az orthodoxia színyegyen levő kérdéseiről. Már akkor is közel járt kilenvenedik életévéhez. Megilletődötten léptük át háza küszöbét, a nagy tudóst, ragyogó valláspolitikust, egy történelmi korszak élő tanuját megillető hódolattal álltunk dolgozószobája ajtaja előtt azzal a szilárd elhatározással szívünkben, hogy nem fogjuk az agastyánt kérdéseinkkel túlságosan kifárasztani.

Aztán ott ültünk szembe vele és a megilletődöttség érzését a csaknem döbbenetes esodálkozás váltotta fel. Micsoda vitalitás, energia, mozgékony, szellemi frissesség élt abban a pátriárkorkorban levő férfiban! Hogyan izzott át lassanként a halk hang, pirult ki a sápadt arc, amikor családja 400 éves magyar multjáról, pozsonyi fiatal éveiről, párizsi indulásáról és bécsi érkezéséről beszélt a világorthodoxia megszervezésének, az Aguda felépítésének hatalmas munkájában. Milyen böles mérséklet hatotta át minden mondatát, mellyel az agudista mozgalom magyarországi helyzetét magyarázta és értelmezte.

Másfél óra hosszat tartott a beszélgetés és másfélóra múlva — mi hagytuk fáradtan abba. Közben a dolgozószoba előtti fogadószoba megtelt hívekkel, barátokkal, akik mind tanácsot, útmutatást, támogatást kérni jöttek Wolf Pappenheimhez. Így elköszöntünk tőle és elvittük magunkkal meleg üdvözlét magyar barátai, a magyar zsidóság és veje dr. Deutsch Adolf, az orthodox elemi iskola igazgatója számára. Azzal búcsúztunk el, hogy ha legközelebb Bécsben leszünk, folytatjuk a félbeszakított beszélgetést. Még sok kérdezni valónk volt és Wolf Pappenheimnek sok elmondani valója.

Most a beszélgetés végleg félbeszakadt. Wolff Pappenheim sikereinek egyik eredője nyilván az a diplomáciai tehetsége volt, hogy mindig megtalálta a megfelelő pillanatot és a megfelelő szavakat monda-

nivalói számára, melyek így minden esetben eselekedetekké váltak. Most a maga számára nyerte el a legalkalmasabb pillanatot örök pihenője megkezdéséhez. A harehoz már túl gyenge volt, a lemondáshoz, a türelemhez még mindig túl erős. Így a

szenvedés, a tehetetlen lemondás lett volna a sorsa és ettől megkímélte őt a Mindenható. Az utóbbi hónapok eseményei már nem jutottak el hozzá. És ez volt, munkás, eredményes, jámbor életéért a legértékesebb jutalom, amit kaphatott...

A mult érdekességeiből

Rovatvezető: GÁLOSI SOMA

Pesti zsidó családok 1798.-ban

Most mikor sort állanak az emberek a hivataloknál családi okmányaik megszerzése végett, sok fejtevést és utánjárást okoz az, mit sok családban oly nagyon elhanyagoltak. Maguknak a családok történetének nyilvántartása, az adatok feljegyzése, a leszármazás, régi lakóhelyek okmányolása.

Nem lesz tehát érdektelen és bizonyára sok családnak utbaigazítással szolgálunk, ha az 1798 évben Pesten lakott zsidó családok neveit közreadjuk. Laktak pedig a *Belvárosban*:

Offenheimer Márkus, Ehrenreich Izsák vésnök, Lang Jakab, Saltiel Dávid, Koblenzer Mór, Bauer Salamon (Zalme Böhm), Elkán Pinkász, Bachrim Herschl, Granichstädter József, Rosenfeld Jakab, Löw Herman, Austerlitz Dávid, Sax Simon, Schlesinger David, Löw Dávid Gerstl, Mumi Sabathai, Nachot Sámuel, Ráth Mózes.

Az *Újvárosban* (mai Szent István város) Schreiber Izsák, Michelstädter Barbara, Saxel Márkus, Liebner Bernát, Goldner Izsák, Mautner Ádám, Dux Ádám, Kalosch Jakab, Helfer Salamon, Drach Salamon, Schlesinger Izsák, Frankl Simon, Falk Lázár (Miskoleról), Herman Jakab Löw, Kohn Löw, Adler Dávid, Stern Dávid, Mandl Salamon (Dévényből), Hersch Erzsébet, Preisk Izsák Dávid, Abelsberger Löbl, Salamon Jakab, Wolfinger Ezsajás, Weller Jakab (Fürth), Freisleder Mózes, Auerbach Dávid festő, Kulinszky Salamon, Munk Ábrahám, Falk Löbl (Miskole), Koppel Mór, Ullman Ábrahám, Löfler Jakab, Neumann Jakab, Lustig Salamon, Schönfeld Sámson, Bergenthal Jónás, Schlesinger Dávid, Auerbach Ignác, Grünfeld Nátán, Sax Nátán, Löw Dávid, Kopl Jozefa, Zappert Joachim, Frenk Gerzson, Benevist, Albachari Jakab, Polak Löbl, Schosberger Károly, Spiegler Márk,

Krausz Frigyes, Löventritt Mózes, Neumann Ábrahám, Aseher Mór, Mandl Mózes Dávid, Bonzen Ábrahám, Zappert Márkus, Koppel Ábrahám, Abeles Zelka, Hercz Jakab, Baruch Gábor, Michelstädter Márkus, Leitesdorfer Anna, Schosberger Lázár, Simon Joachim.

A *Terézvárosban*: Kulinszky Sámuel, Tétény Jakab, Berkovits Gáspár, Kohn Izrael, Schlesinger Bernát (Vörösvár), Oppenheimer Jakab, Epstein Lázár, Zevi Dávid, Mandl Joachim, Joan Mózes, Spitzer Bernát, Wolf Löb, Spitzer Dávid, Klaber Farkas, Offenbach Eliás, Steiner Mandl, Leipniker József, Goldenheft József, Lichtenstein Lövi, Löwy Simon, Abeles Áron, Reinitz Mózes, Löw Dániel, Kohn Dávid, Bauer Ábrahám Löbl, Schönwald Péter (Esztergom) Rosenthal Naftali Mühlberg József, Schönwald Anna, Schönwald Farkas Márkus, Schönstein Jakab, Weller Márkus, Wahrman Israel, Dux Márkus, Voecsaszek Jakab, Oesterreicher Lázár, Pintschof József, Schadler József, Thier Izsák, Fischer Ádám, Márkus Mózes, Stern Mózes, Rosenberg Jakab, Herschl Ábrahám, Steinitz Izsák, Stern Mayer, Baron Mandl, Löbl Márkus, Caspar Löbl, Ment Kálmán, Bauer Simon, Arenstein Leon, Kohn József, Jacob Mózes, Friedländer Salamon, Löbl Márkus, Diamant Farkas, Glück Simon, Politzer Eszter, Hofman Izsák, Löbl Jakab, Kohner Sámuel, Kohner Illés, Lázár József, Kohn Farkas, Krauth Áron, Bamberger Lázár, Benjámín Mózes, Löbl Mózes Jakab, Beer Jakab, Weiszkopf Jakab, id. Éliás Gábor, Éliás Benjámín, ifj. Éliás Gábor, Gabay József, Berele Judith, Beöhm Dávid, Löfler József, Philip Herschl Jelinek Jakab, Lörenez József, Prager Ferenc, Feit Mayer, Friedländer Dániel, Uhrmacher Ábrahám, Weiner Simon, Isák Dávid. (Folyt.)

Hősök emléknapja

Megható ünnepély keretében emlékezett meg vasárnap, május hó 29-én a világháború hősi halottairól a Budai Izr. Hitközség. A farskai temető hősök parcellájánál megjelentek a honvédség tisztai küldöttsége, a főpolgármester és polgármester képviselőiben dr. Horváthy Béla tanácsjegyző, az államrendőrség főkapitánya részéről dr. Jakab Lajos rendőrtanácsos, a front-hacosok, az Izr. Országos Iroda képviselői és Dr. Csobádi Samu alelnök vezetésével a Hitközség, Biró Géza miniszteri tanácsos, elnök vezetésével pedig a Chevra előjárósága és képviselőtestülete. A Nőegylet küldöttsége Baracs Károlyné elnökségével vett részt az ünnepségen.

Az ünnepséget a himnusz nyitotta meg, majd *Sirota* Sándor főkéntor gyászimája után *Kiss* Arnold dr. budai főrabbi lépett a szószékre, hogy ünnepi beszédét elmondja. Beszédében többek között a következőket mondotta:

A szívünkben büszkeséggel és hálával jöttünk el sirotkozhoz. Minden évben elővünk, mert felejtethetetlen marad önfeláldozástok, akármerre járunk mindenütt elkísér bennünket emléketek. Gyermek apjára, szülő gyermekére, hitves hitvesére gondol ezekben a pillanatokban. Míg Ti a háborúban szenvedtetek, addig mi tollas ágyban, nyugodtan pihenünk, hiszen miránk nem lestek ellenséges csapatok. *Hányszor hoztatok már áldozatot azért a szőrt: Magyarország! Századok óta hullattátok a véreketek a haza határaiért.* És mi mindig eljöttünk ide megáldani poraitokat. Egy bibliai képet látok: Jákob a pusztában, ki fáradságát a kemény földön kópárnával a feje alatt pihenni ki és álmában látja az Örökkévalót, lát egy jobb jövendőt. *Ti is így alusztok itt és az Úr nektek is egy jobb jövendőt mutat jutalmul önfeláldozástokért. Testvéreim! Rossz idők járnak most felettetek, de ne csüggedjétek el.* És majd ha meghalunk, a mennyek országából átszarmaztatjuk rátok imáinkat egy jobb, egy

dicsőbb, egy szentebb Magyarorszáért.

Felzúg az El mólé, utána a magyar kir. honvédfőparancsnokság, a főpolgármester és polgármester, a törvényhatóság, a budai hitközség és a nőegylet nevében helyeztek az emlékműre koszorút.

Az ünnepség a Himnusszal ért véget, melynek elhangzása után az ünneplő közönség az árvalányhajás cserkészek sora mellett szözlött szét.

Halász Róbert.

*

Az 1914–1918. évi világháború hősi halottainak emlékére a Budapesti Aut. Orthodox Izr. Hitközség istentiszteletet tartott Kazinczy ucai főtemplomában, melyen *Óbudai Freudiger* Ábrahám hitközségi elnök vezetésével nagy számban vettek részt a hívők. Az istentisztelet befejezése után *Sussmann* Viktor rabbi mondott megható imát a nyitott frigidá előtt. Az ünnepi istentisztelet a Himnusz akkordjainál végződött.

*

A Pesti Izr. Hitközség a dohányuceai Hősök templomában ünnepi istentiszteletet rendezett a világháborúban elesett zsidó hősi halottak emlékeztérére, a honvédpáncsnokság, a kultuszminisztérium, a főváros és az államrendőrség képviselői is megjelentek. Az ünnepi beszédet *Hovesi* Simon vezető-főrabbi tartotta. A rákoskeresztúri zsidó temetőben *Grossmann* Zsigmond rabbi mondott gyászbeszédet.

*

Az Óbudai Chevra Kadisa díszes és nagyszámú közönség jelenlétében tartotta a Táborhegyi zsidó temető „Hősök” parcellájánál elesett zsidó hősei emlékére kegyeletos ünnepséget. Az ünnepélyen megjelentek Kemény Lajos elnök vezetésével az Óbudai Izr. Hitközség előjárósága és képviselőtestülete, a Chevra Kadisa előjárósága és választmányja *Zichermann* Antal elnökkel az élén és az összes óbudai felekezeti intézmények vezetői. A Hísekegy élénklése után *Eckstein* Ignác chevra-alelnök emlékezett meg az elesett hősookról, majd dr. Neumann József főrabbi tartott magasszárnyalású beszédet. *Alter* Miksa főkéntor gyászéneke után a közönség *Kaddis*-imájával és a Himnusz élénklésével ért véget a megható ünnepség.

SÓVUAUSZ

Írta: Dr. RUBINSTEIN MÁTYÁS
szekszárdi főrabbi

Soha oly időszerű ez az ünnep nem volt, mint most. Szörnyű mélységbe süllyedtünk. Eszünkbe jutnak a próféta szavai: „Mint zuhanál le az égről, fénylő hajnali csillag!”

Sütkérezünk a szabadság fényében, a magyar nemzet egyenjogú fiainak éreztük és tudtuk magunkat. A magyar nemzet nagy családjához tartozónak éreztük magunkat s ez oly jóleső otthonossággal töltött el bennünket. Egyszerre arra kellett ébrednünk, hogy mi itt másodrendű szerepet töltünk be, hogy nekünk más mértékkel mérjük a jogot, mint a többinek.

És megbántottságunkban, lealáztottságunkban jó a mi kedves, meghitt ünnepünk s halk szóval bár, de érthetően mondja nekünk: Megaláztathatnak porba is tiporhatnak, népem Izrael, de felejtet sugarait szétlővellye, égi ragyogásban tündököl a Tíz ige. Mily végtelenül áldáshozók voltak ezek az igék a világra! Megszabadították az emberiséget egy gyermekes s bárgyú istenismertől s megóvták az ezzel az istenimádással járó elfajulásoktól s tévelygésektől. A bálványimádók a gyermekeiket áldozták a bálványnak, az Örökkévaló igralmas Isten kijelentette: „Embent ne öl!” A Tíz ige állította fel az első szociális szabályt: „... hogy megnyugodjék (szombaton) a te szolgád és szolgálóleányod, mint te magad”. Nagyon jellemző ez a kitétel „te magad” emlékeztetve az emberiséget általános tanára: „Szeressed felebarátodat, mint tenmagadat”. Hogy a munkád ne tekintse a munkás médiának a maga hasznosítására, hanem lászon benne embertársat.

A Tíz ige hirdeti a magántulajdon szentségét. A Tíz ige hirdeti a családi élet szentségét. Nem is tudjuk elképzelni, hogy hol állana ma az emberiség a Tíz ige nélkül. Ezek nélkül talán ma is a régi barbárságokban vergődne az emberiség. Még ma is embert áldoznának a vallás oltárain, még ma is deszpótárisz töltene el az embert ember iránt, még ma is rablás dülne, banchanaliák s orgiák tombolnának.

A civilizáció s kultura áldását a Tíz ige hozta meg az emberiségnek. Egy kultúrát sem tett nagyobb szolgálatot a világnak Izrael népénél. A gyűlölet, az elfogultság porba tiporhat, földig alázhat bennünket, de arról a kultúrtörténeti magaslattól, ahová a kinyilatkoztatás Tíz igéje állított bennünket, semmi hatalon le nem dönthet minket.

26 éve fennálló

BODNÁR
cég **RÁDIO**-típusokat díjtalanul bemutatja az összes **Részlet** **Csere**
Vilmos császár-ut 60 Árjegyzék ingyen

Steiner Árminné

ima könyvkereskedése מוכרי ספרים
Budapest VI., Király-u. 8. Tel.: 123-806

Imakönyvek, finom minőségű gyapjú- és selyem-talicsok, kegyzerek Menyasszonyi imakönyvek nagy választékban, legfinomabb bőrkötésekben. **Megilla, haggada** magyar fordítással. Templomi aranybimzések olcsó árban.

Héber humanizmus

— A zsidó ifjúsági munkáról. —

Írta: dr. Róth Emil győri főrabbi.

A magyar zsidóság helyzete az ifjúsági kérdés felé fordította hitközségeink és ifjúsági egyesületeink figyelmét. Sokan látják ma már a valóság nehézségeit, de legtöbben csak a gazdasági szempontokat nézik. Háromféle útja lehet ifjúságunknak: *Magyarország, Erec Jisraél és a nagy világ.* Bármely megoldást választja is valaki, az bizonyos, hogy mind az ittmaradáshoz, mind pedig a kivándorláshoz igazi emberek kel- lenek, zsidók és emberek.

A küzdelmek és megpróbáltatások *különb zsidókat és külön emberanyagot kívánnak tőlünk.* Ifjúsági mozgalmainknak célja tehát ennek a helytálló, rugalmas lelkű, sorsvállaló, új zsidó léleknek a formálása. Ez az új ifjúság nem nézheti egocentrikusan a világot, nem érezheti önmagát feladatnak. Örök feladat lesz előtte az élet és ő lesz a küldött, ki a szenvedést nem vereségnek, hanem próbatevésnek fogja tekinteni. Ez az ember az életben nemcsak a vad kenyérharenak, kivándorlási gondoknak ad teret, hanem *alá tudja magát rendelni a Szellem hatalmának.* Ez az ember a leggyilkosabb harc idejében sem fog megfélemleni arról, hogy nemcsak ő van, de vannak közösségi erők, örök népi és társadalmi kérdések, melyeknek ő csak részese és hordozója.

Ennek az ember-képnek megrajzolásáért nekünk zsidóknak nem kell messzire mennünk. Ez a Biblia embere, Ez a zsidó-emberideál. A Biblia embere az életet a teremtetéstől a megváltás felé vezető útnak látja, amelyen örökké hallja a Szellem parancsát, az Igét. A Biblia, azzal tette teljessé az embert, hogy megtanította arra: *van Valaki, aki szólít, aki küld, parancsol.* Zsidó ember az, aki meghallja az Igét. Erre kell nevelnünk a zsidó ifjúságot.

Ez a nevelő munka kezdetben *tanításból és tanulásból áll.* A szó legegyszerűbb értelmében. Megismerni a zsidóságot. Történelmet tanulni és megismerni, a héber nyelven keresztül a héber lelket. Új értelmet kell adni a tanulá- sának. Az elmúlt nemzedékek ámháire zsidósága csak gazdasági kérdésnek lát mindent. Az elemi

és középiskolai tanítás, valamint az ifjúsági mozgalom alapja a héber humanizmus. *Szégyenletes dolog volna, ha a könyv népének ifjúsága minden nyelvet készségesen megtanulna, csak ősi hite, és mai zsidósága szent héberségét hanyagolná el.* A héber kultúra és tanulás nem az élet kérdései elől való menekülés. Három dolgot adhat ez nekünk: az ősi, a bibliai ember-ideált, zsidó történelmi tudatot és a mai élő zsidósággal való kapcsolatot.

Az európai humanizmus sem csak a klasszikus irodalom és művészet iránt való érdeklődést keltette fel, hanem nagy társadalmi és lelki hatásai voltak az egyén felszabadítása és az empirikus tudomány kialakítása terén. Ha már az európai humanizmusnál együtt járt a szellemi mozgalommal az élet és az ember újraformálása, annál inkább együtt jár ez a héber humanizmussal. Mert a Biblia esodálatos ereje abban van, hogy állásfoglalásra kényszeríti olvasóját. A Biblia nyugtalanító, magá- valragadó, vagy ellenkezést ki- váltó könyv. Ha olvasod, vagy még inkább, ha hallgatsz, úgy ér- zed, nincs nála maibb írás. Örök kiáltás és sürgető szó. *A Biblia s a biblías erejű héber írás csak ad- dig irodalom, míg lélek nélkül ol- vassák.* Aztán ige és parancs lesz belőle.

A zsidóság igaz megújulása mindig a betű és a szellem nevében kezdődött. Ma is, aki csak a gazdasági kérdést látja, nem tudja azt megoldani. Aki az ifjúsági csoportok munkáját az hitköz- ségek kulturális munkáját kény- szergettnak érzi, ahol csak azért vannak, mert bepréselték őket oda, — aki csak annyit lát a zsidókér- désből, amit mások gonoszsága vetett fel és megtagadja az örök zsidó örök emberi kérdéseket, az szervezkehetnek, tapsot arathat, de elsikkasztotta a zsidóság értel- mét. *Elérkeztünk a megtérés ide- jéhez. A zsidóság megtérésének az útja az, hogy a pénz helyett a szellem uralkodik.* A szellemen pe- dig nem az elvonatkoztatott kul- túrbálványt értjük, hanem, hogy az embernek és a társadalomnak élete formálásában az önzésen és érvényesülési vágyon kívül neme-

Meinl vevőszolgálat

A BALATON MELLETT
Naponta friss kávét és
kiszárazott, friss minőségű árunkat
rendes árainkon
ALMADI, SÍÓFOK LELLE.
SZEMÉS ÉS KESZTHELYEN IS
BESZERZHETI.

Meinl Gyula
Kávébehozatali r.t.
MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB KÁVÉSZAKKÜZLETE.

sebb ideálok, örök eszmék is pa- rancsolnak.

A szellem és a könyv vezette mindig a zsidó reneszánszot. 622-ben a polgári időszámítás előtt Chilkia főpap megtalálta a jeru- zsálemi Szentélyben a Tórá, vagy annak egy részét. Elviszik Jósiás- nak, a királynak, elolvassák és érzik, hogy ez nem egyszerű könyv. Ez arról szól, hogy Isten Izrael királya, ez a király igazsá- got és szeretetet kíván, megértést a szegénnyel szemben. „Erre fel- állt a király az emelvényre és megkötötte a szövetséget... az egész nép belépett a szövetségbe.” Könyv által kötött új szövetséget a zsidóság Istennel. Akkor ta- nulta meg, hogy ha a zsidó né- pen a szellem uralkodik, akkor elpusztíthatatlan.

A mai zsidó újjászületés is a könyvvel kezdődött. Mendelssohn Biblia-kiadása, az orosz-zsidók Haszkalája, Achad Haam, Bialik, Herzl, Buber, a héber nyelv feltá- madása az útjelzők napjaink zsidó reneszánszában. Nem véletlen, hogy a zsidóság igazi nagyságai mind literátus emberek voltak. A szel- lem nevében jöttek. A zsidókérdést akarták megoldani. A kenyérét és a lélekét. A héber nyelv és kul- túra nekünk nem az, mint a latin, vagy görög volt Európának. A héber a zsidó emberideál meg- újulásának örök forrása és egy napjainkban folyó páratlan rene- szánsz hírhozója. *A héber nem egy nyelv a sok közül, amelyet szintén meg lehet tanulni, ha valakit Tel- Avívba kerget a sors, hanem a zsidó lélek megújulásának a kulcsa, még akkor is, ha mindenki boldogan maradhat e hazában és*

senki nem veti fel a zsidókérdést. Vagy leszámolunk azzal a babonával, hogy a héber csak egy hasznos - kivándorlási nyelv, és hogy a zsidó kultúra csak a gettóban kellett, vagy kiszárad és elsikkad a zsidó lélek és mire megoldanánk a kenyér kérdését, nem lesz zsidó, akinek adhatnánk. Csak a szellem jegyében újulhatott meg mindig a zsidóság. A könyv formálta az új embert. Csak ezzel a hittel szabad ma az ifjúsághoz közeledni. *Építeni, ifjúságot vezetni csak hittel lehet.*

A héber reneszánsz nyomán új ifjúság támadt a zsidóságnak. Ez a mi útunk is. A magyarországi ifjúsági csoportokból legalább egy széles vezető rétegnek komoly tanfolyamokon kell részt venniök. A fővárosi és vidéki csoportok részére, esetleg központi, körlevelek útján való irányítással, komoly tanfolyamokat kell rendezni. A tanfolyamok feladata egy új vezetőréteg nevelése. Ezen tanfolyamok legfőbb feltétele, hogy közvetlen formában, lehetőleg kis csoportban, baráti közvetlenséggel történjenek. A vezető tanfolyamok tananyagában szerepelnek: a) Bevezetés a zsidókérdésbe. b) Zsidóság helyzete a világban. c) Zsidó szellemi áramlatok. d) Nagy zsidó szervezetek. e) Palesztina újjáépítése. f) A zsidó történelem nagy alakjai. A bevezető előadásokat követnie kell héber tanulásnak, majd a régi és új héber irodalom ismertetésének, később különböző elmélyedő tanfolyamoknak. *Az első pillanatban látszik csak e feladat nehézsége, de aki hittel indul és megteszi az első lépést, az végigjárja az egészet.*

Nézzenek magukba és nézzenek körül az ifjúság vezetői, megdöbbenő a látvány. Be kell látnunk, hogy a zsidókérdést nem lehet kirándorlás és átképzés kérdéseire egyszerűsíteni. A legjobb tervhez is emberek kellene. Hívó, lemondó, sorsvállaló, büszke, megtörhetetlen zsidó emberek. A zsidó ifjúság kérdése ma elsősorban nevelés kérdése. Ezért kell nekünk a héber humanizmus.

Katona Ferenc

Legutoljára boldogult Főszerkesztőnk sírköavatása előtt kopogtatott be hozzánk. Már nem személyesen, csak levélben. Verset küldött, sírköavató verset. A vers mellett pár sor írás: „Ezt a verset küldöm magam helyett Keeskeméti Vilmos sírköavatására. Sajnos, füllábbal már síromban állok, nemsokára találkozni fogok vele”.

Azóta már találkoztak.

Katona Ferenc irodalmi működését, mint a Kőbányai Ujság szerkesztője kezdte, de mondani valóinak igazi kifejezési formája a költészet volt. Versei az Új Idők-ben, a Pesti Hirlapban jelentek meg. Nagy művészi készséggel fordított héber szövegeket. Mint a kőbányai hitközség elöljárója fáradhatatlan munkása volt a felekezeti életnek és különösen a hitélet mélyítése érdekében fejtett ki buzgó tevékenységet. Lapunknak is hűséges munkatársa volt és írásai mindenkor tartalmi nyereséget jelentettek lapunk számára.

Temetése június 1-én osztatlan részvét mellett folyt le.

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlése

Május 31-én tartotta évi rendes közgyűlését a Pesti Chevra Kadisa Kramer Miksa elnöklétével. Napirend előtt Kramer elnök köszöntötte a Pesti Izraelita Hitközség elnökét, aki hosszú betegsége óta először jelent meg a nyilvánosság előtt, majd Lunzer Pál alelnök emlékeztet meg meghatott szavakkal azokról a jelentős zsidó személyiségekről, akiket az utóbbi közgyűlés óta vesztett el a zsidóság.

Ezután dr. Endrei H. Simon igazgató-főtáskár terjesztette elő 1937. évi jelentését, melynek elhangzása után Kramer Miksa elnök számolt be azokról az irányelvekről, melyeket a Chevra az elkövetkezendő esztendőben szem előtt fog tartani és amelyeknek jellegét ezúttal is az embersze-

retet és a haza iránti kötelességteljesítés fogja megadni.

Stern Samu udvari tanácsos, dr. Dési Géza, dr. Gál Jenő, dr. Kahan Nisson, Ripper Frigyes méltatták most a Chevra működését, a felszólalásokra válaszolva pedig, Bánó Dezső előljáró mutatott rá arra, hogy az elhangzott dícsérő szavak új erőt fognak adni a vezetőségnek szent kötelessége teljesítéséhez.

A napirend utolsó pontjaként az 1938. évi költségvetése szerepelt, végül megválasztották a számvizsgáló bizottság hét tagját és három új választmányi tagot. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— A MIEFHOE „rektifikál”. A MIEFHOE terjedelmes nyilatkozatot küldött be hozzám, melyben „rektifikál”. Egyetlen ténybeli tévedést készséggel korrigálok: még egy korábbi vezetőség nem engedélyezte a Mendelssohn előadást. Egyebekben a rektifikáció tisztára — mellébeszélés. Állításaim legfontosabbjaira egyszerűen nem is tér ki (a zsidó „bajtárs” ügye, a főtáskár nem egyetemi hallgató, stb.), a rabbihallgatók kizárását azzal intézi el, hogy kizárás nem volt, hanem „mindössze az történt, hogy a rabbiszeminaristák részére egy teljesen különálló és a felekezeti élet elmélyítésére összeállításában tökéletesebben alkalmas szakosztályt kívántunk megalakítani”. Ez a nem egészen értelmes és korrekt magyarságú kontórfalazó mondat százszázalékos beismerés. Vagyis tényleg „mindössze az történt”, hogy nem bírták a szeminaristák komoly munkáját s zsidóbb szellemiségét. Ugyanacsak nem lényeges, hogy a lemondott és áttért alelnök lemondását a választmánynak bejelentették. Hozzá kell tegyem, — a lemondás után hettekkel! Ellenben szíves örömmel adok helyt a MIEFHOE abbéli kérelmének, melyet lapunk útján tár a zsidóság elé: bárki, bárminő pénzkézeltési suttogásról vagy visszasságról tud, forduljon az egyesülethez, mely mindenkor készségesen, akár a könyvek felmutatásával is rendelkezésre áll. Bravó! déb.

Dr. B. KRAUSZ HILDA okl. nyelvtanár, min. eng. INTERNÁTUSA

Angol-Magyar Leánynevelő

BUDAPEST, XIV., IDA-UTCA 3. — TELEFON: 296-313

Tökéletes kiképzés idegen nyelvekben, továbbképzés, előkészítés gyakorlati pályákra, háztartás, zene, sport. — Bejáróknak és félbennlakóknak is. — Szigorúan rituális elítetés. — Referenciák, Prospektus

Zsidótörvény után

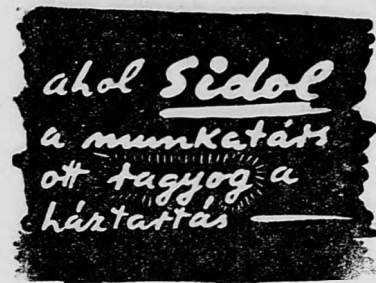
A magyar zsidóság — ezt nem lehet se letagadni, se elkenni — új helyzetbe került. A zsidótörvény előtt még bizvást mondhatta, hogy az emancipációs és a recepciós törvények óta Magyarországon a zsidó polgár teljesen egyenjogú a nem-zsidóval. Legalább is törvényeink szerint. (Mert hogy a törvényekben biztosított jogegyenlőség a gyakorlatban mégsem érvényesült mindenben egyformán, az eléggé ismeretes.) Most aztán a zsidótörvény teljesen új helyzetet teremtett. Most már törvény van arról, hogy adott esetekben egy magyar állampolgár, ha zsidó, nem foglalhat el egy állást, amelyet minden akadály nélkül betölthetne, ha történetesen nem volna zsidó. Sőt, e törvény szerint, ha már elfoglalta, ott kell hagynia és kereszténynek átadnia.

Értelmetlen dolog lenne, ha most a meggyőzés lehetőségének minden kilátása nélkül, még mindig azt fejtegetnők, hogy ez a törvény a polgári jogegyenlőség elvének áttörését jelenti, hogy ellenkezik a nyugati kultúra szellemével, hogy zakitást jelent a 19. századbeli nagy magyar reformkorszak törvényalkotásának hagyományaival, hogy inkább veszélyezteteti, semmint megerősíti a nyugateurópai nagyhatalmaknak ránk nézve annyira fontos és kívánatos szimpátiáját, hogy kitűzött célját, amivel indokolták, nem szolgálja és végül hogy a magyar zsidóság erre a megbántásra egyáltalán nem szolgált rá. Mindezt hiábavaló volna a végtelenségig ismételtetni. Ehelyett most már számot kell vetnünk az új helyzettel.

1. Mindenekelőtt tisztáznunk kell, mit jelent számunkra az új törvény? Nem lehet kétség az iránt, hogy *jelent elsősorban az emancipációs törvény hatályának megszűnését, a magyar zsidónak másodrendű, passzív nem teljesítő polgárrá való lefokozását.* Ezzel a megállapítással szemben pedig nincs meggyőző érve annak a többször megismételt miniszteri kijelentésnek, hogy ez a törvény nem érinti a zsidóság polgári és politikai jogegyenlőségét. Nem lehet meggyőző érve és nem szolgálhat megnyugtatóként, mert hiszen maga a miniszter jelentette ki a felsőház előtt a törvényjavaslat védelmében, hogy először is *szükséges volt már causerre törvényben kimondani, hogy igenis van zsidókérdés, másodsorban, hogy legkevésbé sem*

*akarja azt állítani, hogy a javasolt intézkedések tökéletesen egybevágóak a jogegyenlőség elvének a múlt századból eredő értelmezésével. S ha még hozzávesszük ehhez azt is, hogy az új törvény, ha explicite nem is, de implicite minden kétséget kizáróan fájnak minősíti a zsidóságot, akkor a magyar zsidóság nem zárkozhatik el új közjogi helyzetének felismerése és az abból adódó konzekvenciák levonása elől, akkor tudomásul kell vennie, hogy a törvényhozás őt az új törvény által közjogi-
lag a kisebbség helyzetébe juttatta.* Nem szabad, de nem is lehet tehát tovább ámítani és hamis illúziókba ringatni önmagunkat: *igenis bennünket kisebbségnek tekintenek és mint olyant is kezelnek!* Rá kell végre erre eszmélnünk és az új helyzetet minden konzekvenciájával együtt mérlegelnünk. *Nem mi magunk választottuk ezt az új orientálódást, a törvényhozás megváltozott szelleme kényszerítette ránk.*

2. Már most az új helyzetben még inkább, mint eddig, *szakítanunk kell azzal az önértzetnélküli, kveruláns és szupplikáns hanggal, amely különösen a zsidótörvénnyel kapcsolatosan egyik-másik felekezeti lapunk hasábjairól oly fülsértően sirt fel és oly kollektív visszhangot is keltett mindenfelé. Miért kell ez? Elhárít-hatják vele az antiszemitizmus gyűlölködését és igazságtalanságait!* Szószóval akarnak kelteni azokban, akik eltökélten igazságtalanok *akartak* lenni és bántani *akarnak?* Okosság nélkül való viselkedés ez. Férfiatlan és önértzetlen! Én olyan, mint amikor azzal a váddal szemben, hogy mi nem vagyunk jó magyarok, mi a nemzeti szellemmel szemben mindig idegenek maradtunk, azzal felelünk, hogy a mellünket döngőfűk és nagy páthosszal hazafias szólásokat szavalunk. Hát nem akarják észrevenni, hogy itt nem a mi hazafiúi konfessziókon múlik a dolog, sem a szavakban, sem a tettekben nyilvánuló konfessziókon? Nem akarják észrevenni, hogy itt hiábavaló minden erőlködésünk, ellenfeleink nem hisznek, *nem akarnak* hinni nekünk, mert ha akár az igazság logikai kényszerítő nyomásának, akár az igazságosság morális parancsának engednének, vagy engedtek volna, akkor nem is követelték volna a zsidótörvényt. Nekünk nem lehetett és nem lehet más tennivalónk, mint igenis maradéktalanul

eleget tenni hazafias kötelességeinknek, az igaztalan állításokkal, vádakkal és tagadásokkal pedig egyszerűen szembeállítani a tényeket, az igazságot, de anélkül, hogy rájuk ragasztanók a kiabáló vinyettát: „Ime milyen hazafiak vagyunk mi!”

És még egyet! Hagyjuk már abba a folytonos siránkozást a *megalázottságról, a mezségényítésről. Nem igaz, nem érzem magam sem mezségényítettnek, sem megalázottnak!* Mert mi a helyzet? *Ellenünk vannak Csillérgyék és társaik, de mellettünk vannak és maradnak a Kossuthok, az Eötvös Józsefek, a Deák Ferenczek alakjai!* Hát akkor meg vagyunk alázva? Nem és százszor nem! Ha akárhogy szorít is a eszima, *fel a fejfel!* Ha ránk tudnák bizonyítani mindazt, amit csak *ránkfognak*, ha a mi adatainkat, a tényeinket *nemesak letagadni, de megcáfolni tudják*, akkor volna okom rá, hogy szégyenkesztem, hogy piruljak. De így?! Az igazságtalanság, a méltatlanság, az erősebb jogán elkövetett sérelem, ha bármennyire fájdalmas is, nem megalázó! Ezt a fájdalmat, amely — igaz — éget és sajog, méltósággteljes higgadtsággal s öntudattal kell viselnünk, mert tudnunk kell hogy ha a magyar nemzet minden fia leadhatta volna vótumát, vagy ha legalább a felsőház minden tagja érvényesítette volna igaz meggyőződését — a zsidótörvény javaslatból még ma sem lenne törvény.

3. Az adott helyzet mérlegeléséből végül le kell vonnunk a harmadik konzekvenciát is: *A zsidóságnak észre kell vennie, hogy ültött a tizenkettedik óra! Itt a cselekvés ideje!* Mi fog történni az állástalanná, kenyérelénné váló kb. 15.000 magyar zsidóval, aki a zsidótörvény következtében existenciáját veszíti? S mi fog történni ezeken felül azzal a sok-sok ezer zsidó ifjúval, aki ma még talán, gyermekkorban van, de egy-két év múlva már kenyeret kellene keresnie? *Az Isten szent szerelmére Uraim*

akik a felekezet ügyeinek intézését a kezükben tartják, hát nem látják, mi fenyegeti a magyar zsidó ifjúságot? Van szívük és lelkük továbbra is a „Ki szeret engem” gyermekjártékkal szórakozni? Nem érzik a felelősséget azért, hogy amit tehetetlenségükkel elmulasztanak és kockáztatnak, azzal óráról-órára súlyosbítják és veszélyeztetik a magyar zsidóság helyzetét? Uraim, térjenek észhez! Ha nem tudják, mit kell tenniük, vagy ha megvalósítani nem tudják, — akkor nincs ott a helyük, ahol vannak. Ma nem lehet és nem szabad a hatalomhoz ragaszkodni!

Avagy talán — elmenni sem tudnak?

Eszembe jut, hogy néhány évvel ezelőtt azt mondta a zsidóság egyik vezérférfia: *Az új statutomokkal pedig állok és bukom. Hát az új statutumok már megbuktak, alaposan megbuktak! Miért áll ő még a helyén? Talán még mindig a statutumok jóváhagyását várja, miközben észre sem veszi, hogy a magyar zsidó ifjúság feje fölött összesapnani készünek a hullámok? Ki lesz felelős a mulasztásokért, a tehetetlenségért! Miért nem állanak félre. Uraim, lásdátok be, amit az egész magyar zsidóság már régesrégen tud, hogy Önök csak beszélni tudnak, de eselekvésre, válna alkotásra — képtelenek! Súlyosan felelősök ezért ember és Isten előtt! Ha Önök nem tudnak, legelőbb hagyjanak másokat eselekedni!*

SPECTATOR

Református lelkész zsidó temetésén

Solt, 1938 május.

Meghalt egy zsidó asszony, Hanák Kálmánné Soltan. Férjével megértésben, szeretetben éltek. Mindketten derék, becsületes emberek voltak, akik ha segítettek embertársukon, nem nézték, milyen vallású. Szerette és becsülte is őket egész Solt. Mondom, az asszony meghalt és temetésére közbejött akadályok miatt nem jöhetett le rabbi a fővárosból. A család tanácsalanel állott és ekkor valaki azt indítványozta, kérjék fel a helybeli református lelkészt, búcsúztassa ő az elhunytat. Megkérték és a nagytiszteletű lelkész úr eljött és a végtisztelességen

Férjhezmenendők és nőülendők
forduljanak bizalommal a huszonhétosztendige
fennálló **Nagy Jenő** házassági irodájához.
Budapest, Rákóczi ut hatvanegy. Telefon.
(Dizkrét, cégjelzéstelen levelezés)

megható beszédben búcsúztatta az elhunyt zsidóasszonyt a nemeslelkű református pap és magasan szárnyaló szavakkal méltatta érdemeit. Beszélt a hazáért való áldozatkész, vállvetett munkáról, a lelkek megbékéléséről.

Ez történt Soltan 1938-ban. A lelkészt Kósa Lajosnak hívják. Adná a Mindenható, hogy sok ilyen emberien érző, melegszívű férfi élne közöttünk.

—ti—gy.

És ember-terhet vinni

1.

Vállam leejti a nyűgös palástot,
S utolsó szóm nyers nyemhez tapad;
Kár ittyen állni, szállni,
prézsmitálni, —
és ami kár, az bűn, azt nem szabad.

Homoklépcsőkből rakni égi létrát,
vad karszt-tetőbe vetni szent magot
rút kárhozat és isten-verte vétek, —
ha öntözöm, se hajt száraz fa-bot.

Hagyd hát, te szív, a gyötrődést,
a gondot,
pihenjete meg két munkás kezek; —
felejtsd a célt: a létrát és a sziklát,
és mondd: nem kelletek, nem
kelletek.

Feledd, ha álmod nem riasztja, lélek,
pihenj, ha lógni birsz, két kéz,
tunyán.
Hiába, — fájást fájdtás se
gyógyít, —
majd még esensz a gyötrődés után,

a gond után: a létra égi útján,
melyet fokokkal felsorjazni kell,
s a karszt-tetőt majd könnyel
átatod fel,
és úgy lesed, vetéted tán kikel.

Nem hagyhatod, ha bűn, ha sors
verése.
ez életed, mely összenőtt velek,
hiába vetnéd őket el magadtól. —
jajnéked kellene, jaj, kellene.

2.

Véremmel kell ragasztanom a
lépcsőt,
új-százszor, újra rakni, hogyha dől,
és menni rajt a mérhellen határig,
és ember-terhet vinni rajta föl.

húmasszá törni szirtek szikla-hátát,
hogy fölszirázzon szent ember-virág,
ki föld szülte bár, de lelke mégis
az ég fölé, a végtelenbe hág.

imádni, kérni, ösztökélni, üzni,
megostorozni azt, ki rögbé nőtt,
a gyárád, lámhát hillelt
hessegetni,
s átok-parittyán égre dobni őt,

acélos újra húzott hűrt feszíteni
és löni róla sok lélek-nyilat;
a húr, ha sír is, s nyíla jajra
pendül,
hagyd, — hadd sikolt, ha égig
felriad.

Mert kínok útja üdvösségbe torkol,
sziklán csiráztatott mag még kihajt,
ha lélek szórta, gyors parittyája vitte,
ha zengő íj röpítő szárnya rajt!

Hát szálljatok létrán, ijjon,
parittyán
tar magvaim, ti szárnyasított lelkek,
gyötrelemim, künban gyötrőrtjeim, —
s szeresetek, mert fájdtón szerettek.

PAP IZSAK.

— Az Izr. Szünidei Gyermektelep Egyesület kérelme. Az Izr. Szünidei Gyermektelep Egyesület ez évi nyaralattási akciójának munkálatai nagy lépéssel haladnak előre. A jelentkezők számából szomorúan állapítható meg, hogy egyre növekszik azon szülők száma, akik nem tudják gyermekeiket nyaralattani. Az Egyesület mindaddig teljesíti nehéz feladatát, amíg erre anyagi eszközei fedezetet nyújtanak. Sajnos az egyesület — mely tisztán a társadalom áldozatkésztségéből tartja fenn magát — anyagi eszközei ma már nagyon is korlátoltak ahhoz, hogy a jogos igényeket ki tudja elégíteni. Azért bizalommal fordul az áldozatkész közönséghez a szegény, jobb sorsra érdemes gyermekek nevében és kéri, hogy adományával ezáltal is tegye lehetővé a nyaralattási selymök gyermekek nyaralattását. Adományok küldhetők az egyesület címére (VII., Síp ucca 12.), az Angol-Magyar Bank, a Magyar Általános Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézeténél levő folyószámlára, továbbá a postatakarékpénztár 25.418 sz. csekkzámlára.

Legolcsóbban mos, fest, tisztít
Geröffy gőzmosoda
Szondy-u 68. Telefonhívó 12-57-67.
Legkisebb mennyiségű kimos ruháért is házhoz
küldök.

A pártfogó irodáról és annak hibáiról!

Írta: HÁMOS GYULA

Az úgynevezett zsidótörvény javaslatból immár élő törvény lett. Bevont a magyar törvénytarba. A magyar zsidóságban ezek után szűn meg a siránkozás és sóhajtozás, polemizálás és feliratok szerkesztése, mert ezekkel nem lehet eredményt elérni, hanem muszáj belenyugodni és a cselekvés terére kell lépni, bár hogyan is feldulta a sok keserűséget okozó és méltánytalan parlamenti felszólalások a magyarságára büszke zsidó felekezetet. Arra sincs idő, hogy vitakozzunk és statisztikai adatokat soroljunk fel. Az ellenfeleket semmiféle érveléssel meggyőzni és méltányos álláspontra való helyezkedést kérni céltalan igyekezet. Sürgősen hozzá kell fogni és el kell készíteni egy tervezetet és ahhoz anyagi alapot kell teremteni, mellyel meg lehet majd oldani annak, a kb. 15.000 főnyi ember problémáját, kik az elkövetkezendő 5 éven belül állás és így kenyér nélkül maradnak. Ezen a téren óriási nyugtalanság uralkodik és ismerünk nagy vállalatokat, ahol a személyzeti ügyeket végző vezető nap-nap után a legizgalmasabb jeleneteknek a részesei az elbocsátásra kiszemelték és azok hozzátartozói részéről.

Részben azt a célt szolgálja a pesti izr. hitközség és a pesti chevra Kadisa által létesített *Pártfogó Iroda*, hogy a zsidótörvény által állásnélkülivé lett hittestvéreiknek existenciát nyújtson. A Pártfogó Iroda most adta közzé szervezeti szabályzatát, melyet természetesen korszakos alkotásnak könyvelnek el, mi azonban sajnos nem vagyunk ezen a véleményen, mert éppen olyan tendenciózus és egyoldalú, mint a P. I. H. többi szabályzata, mely nem a közösség, hanem csupán és egyedül a P. I. H. hatalmi tevékenységét és centralizáló törekvését van hivatva szolgálni. A chevranak nem sok köze van ehhez a szabályzathoz, bár mint társ szerepel. — mert a befentesek szerint a chevra a pesti hitközségnek csak függvénye és eszköze, csak formailag önálló, lényegileg a P. I. H. úgynevezett leányintéze.

A pesti zsidóság szociális munkájának szervezeti szabályzata 1. pontja már súlyos tévedést és mulasz-

tást tartalmaz. Idézzük az 1. pont első szakaszát:

„A pesti izr. hitközség és a pesti chevra kadisa a pesti zsidóság szociális munkájának egységes irányítása és a munka hathatósabbá tétele érdekében Irodát létesít, melynek címe: Pártfogó Iroda”. Ez a mondat azt fejezi ki, hogy a *pesti zsidóság*, a pesti izr. hitközségből és a chevrából tevődik össze. Hát akkor a pesti orthodox hitközség és intézményei micsodák? Melyik hitfelekezethez tartoznak? Mi azt véltük, hogy a szociális munka központi végzésére először egy csücs szervezet fog létesülni, melyben helyet foglalnak az *összes budapesti izr. így a budai és kőbányai egyházak képviselői*. Hol van tehát az egységes irányítás?

Az 1. pont 2. és 3. szakaszai értelmében az Iroda hatáskörébe nem tartoznak a P. I. H. intézményei (kórházak, siketnémák intézete, vakok intézete és alapítványi fiúárvaház), valamint a chevra intézményei (szeretetkórház, szeretetház, aggokháza, vakok otthona és menedékház) és a szabályzat rendelkezései ezekre nem vonatkoznak. *Ezek felett vajjon kifogja az állandó ellenőrzést gyakorolni, valamint ellenőrizni azok helyes működését, továbbá a bevételek megfelelő felhasználását és a számadások szabályszerű felülvizsgálását?*

Tudjuk, hogy ezeknek az intézményeknek számadásai a P. I. H. és Chevra számadásainak keretében az évi rendes közgyűlésen fogadtatnak el saját képviselőtestületi tagjaik által, de ki által fognak felülvizsgáltatni, hogy a zárójelben felsorolt intézmények mily módon, hogyan, és milyen arányban veszik ki részüket a Pártfogó Iroda tevékenységéből. Milyen semleges szerv ellenőrzi az Iroda céljaira beérkező adományokat és egyéb bevételeket és azok helyes felhasználását?

Ilyen bevezetés után már is bizmatlanok vagyunk az Iroda működése iránt, mert míg a pesti hitközség szociális tevékenységének erkölcsi eredményei vagy eredménytelenségei a nyilvánosság előtt ismeretesek lesznek, addig anyagi tevékenysége és elszámolása nem tarto-

Express- és postajáratok betenként

TRIEST-ből és **VELENCÉ**-ből

Dalmácia, Albánia Görögország Törökország, Egyiptom, Palesztina, Szíria, Rhodos, Fekete tengerre

Felvilágosítás és prospektus

ADRIATICA

Tengerhajózási Rt.

VII., Thököly-ut 2, IV., Váci-utca 4

Adriatica Forg. Iroda Kft.

V., Nádor-u. 21. V. Szt István-krt 4

TELEFON 2547

zik *semleges* ellenőrzés alá, s így a nyilvánosság nem tekinthet olyan bizalommal a Pártfogó Iroda anyagi természetű tevékenységei és elszámolása elé, ahol ezek az *elnöki tanács hatáskörébe tartoznak*. (5. p.)

Kikből áll az elnöki tanács? Az elnöki tanács elnöke a P. I. H. elnöke, helyettese a chevra elnöke. Tagjai a P. I. H. és Chevra által delegált 3-3 tag és a Pártfogó Iroda igazgatótanácsa által kiküldött 3 tag. Hivataltól tagjai a P. I. H. főtitkára és a Chevra igazgató-főtitkára, összesen tehát 13 tagból áll az elnöki tanács, mely úgy van tehát összeállítva, hogy minden különvélemény, bírálat, őszinte kritika eleve ki van zárva az elnöki tanácsból s így a Pártfogó Irodában az történik, amit pl. a P. I. H. főtitkára jónak lát, bár jóhiszeműségét nem vonhatjuk kétségbe, azonban ha történetesen szűk látókörrel van megáldva, vagy megfélemlítő előrelátással nem rendelkezén, a balsikerért ki vállalja a felelősséget? Az Iroda legfelsőbb vezetősége azon személyek többségéből áll, akik a P. I. H.-et sorvadásba vitték s így sajnálatunkra ilyen összetétel mellett nem jósolhatunk nagy eredményt a Pártfogó Irodának.

Az Irodának ezidőszereint 4 bizottsága van. 1. Család és gyermekvédelmi, 2. ifjúsági munkával foglalkozó, 3. existenciális bizottság és 4. munkaképtelenek ügyeit intéző bizottság.

Ezek a bizottságok a 3. pont kivételével már megvoltak s működtek, hol eredménnyel, de még inkább eredmény nélkül. Ez az új alakítás a már működött intézményeket újból csoportosította s új cégtáblát festetett. Talán így jobban fognak működni...

A szervezeti szabályzat szerint az Iroda irányítja a pesti zsidóság szociális tevékenységét olyképen, hogy a *csatlakozott intézmények és egyesületek autonómiáját nem érintő* (4/a pont), de saját magát *cáfolja* (4/f) mikor kimondja, hogy *ellenőrzést gyakorol az intézmények és egyesületek szociális tevékenysége felett, tehát ellenőrzi azok működését, a bevételek helyes felhasználását*, esetleg közvetlen szemle útján. Ha az nem érinti az autonómiát, akkor mi, vagy az Iroda nem tudja, mi fán terem az autonómia. Nem hisszük, hogy a jótékony Nőegyletek, melyek évtizedeken keresztül közmegelegedésre, önállóan végezték jótékony, áldásos és önfeláldozó tevékenységüket, nagyon tapsolnának ennek az önállóságukba beletipró rendelkezéseknek... sőt a g) pont szerint az Iroda bizonyos ügykörökben (?) *intézkedő hatáskört is tölt be*.

Az Irodához csatlakozott intézmények és egyesületek teljesen elvesztik önállóságukat, mert az Iroda rendelkezik, utasít és intézkedik velük. Jogaik csak papíron vannak, ellenben kötelezettségeik annál több. Így pl. az 5/f. pont szerint az elnöki tanácsban joga van az intézmények és egyesületek működésének állandó ellenőrzésére és az ezzel kapcsolatos *intézkedésre*. A 12. pont szerint az intézmények és egyesületek a szociális munka egyöntetűsége érdekében első sorban az Iroda részére adatokat *kötelesek* szolgáltatni. A 12/c. pont értelmében az Iroda szegénycataszterének minél tökéletesebb elkészítése céljából az intézetek és egyesületek az Irodát hahatósan támogatni *tartoznak*. A 12/ h pont szerint az intézmény, illetve egyesület *tartozik az Iroda irányítását figyelembe venni*. Mindmegannyi parancs és utasítás. Így néz ki a valóságban az autonómia érinthetlensége.

A Pártfogó Iroda méltatására még visszatérünk, különösen annak 3-ik vagyis existenciális bizoltságára.

ZSIDÓ VILÁGKRÓNIKA

Az ausztriai zsidóság

helyzete változatlanul a legsúlyosabb nyugtalanságra ad okot és a világ egyelőre hiába keresi a segítség útját és eszközeit. Különösen súlyos a burgenlandi zsidóság helyzete. Eddig mintegy 2000 személy, túlnyomórésben zsidók, kapott utasítást, hogy *az állam területét záros határidőn belül hagyja el*, ezek között többszáz burgenlandi zsidó, ez azonban csak a kezdet, mert illetékes helyen már kijelentették, hogy Burgenlandot teljesen zsidómentessé akarják tenni. Többszázra rúg azoknak a zsidóknak száma, akik eddig letartóztatásban voltak és most azzal a feltétellel nyerték vissza szabadságukat, hogy az országhatárt legkésőbb hat héten belül átlép

A kiutasítottak helyzete

kétségbeejtő, tekintettel arra, hogy önvédelmi okokból a környező államok kénytelenek határaikat előlük elzárni. A menekültügyi bizottságok mindazonáltal remélik, hogy sikerülni fog egyes államoktól engedélyt kapni ahhoz, hogy ott menekült zsidók ideiglenes tartózkodási engedélyt kapjanak addig, amíg sikerül őket valahol végleg elhelyezni.

A francia határ

szintén lezárult a német-osztrák menekültek előtt. Így a lotharingiai határőrség közegei visszautasítják azokat a zsidókat is, akiket német hatóságok áttesznek a határon és akik kényszerűségből nyilatkozatot írtak alá, melyben lemondanak német állampolgárságukról. A franciáknak az az álláspontjuk, hogy elvi szempontokból nem nyújthatnak segítséget ahhoz, hogy *egy idegen állam saját polgárait az ő területükre toloncolja ki*. Ezek a szerencsétlenek most Perla német határállomás kaszárnyájában várják sorsuk további fordulatait.

A bécsi kivándorlási

intézményeknél és pedig a hitközség kivándorlási irodájánál és a Palesztina irodánál eddig több, mint 40.000 kivándorlási kérdőívet töltöttek ki egy hét leforgása alatt, ebből húszrezen már regisztráltatták is magukat a kivándorlók névsorába. Az eddig kivándorolt zsidók száma mintegy 2000, azonban a hitközség reméli, hogy a közel jövőben már nagyobb tömeg számára fogja lehetővé tenni a kivándorlást.

SPECTATOR NOTESZÁBÓL

Miért hallgatott el és miért szólal meg újra a „Notesz“?

A minap a következő beszélgetésem volt lapunk egy barátjával.

— Mondja kedves Spectator, tulajdonképpen miért hallgatott el a „Notesz“?

— Nézze, úgy gondoltam: olyan nagy a gölesz. — mit piszkállam még én is azt a derék kancelláriát, — meg aztán, az igazat megvallva, nekem sem volt valami nagy kedvem szatirizálni...

— No és most kisebb lett már a gölesz?

— Hát azt épen nem mondhatom és a tréfálni való kedvem se lett nagyobb, de ha maga a Síp-uteai vezérkar oly ártatlan gondtalansággal játszogatja sorozatos

előadásában a maga-szerzette eselszövő-vígjátékot, amelynek talán az lehetne a címe: „Melyikünk legyen az utód?“, vagy: „Még mindig nem akar lemondani?“ — hát akkor én ne írjak szatírárt?... Zu viel verlangt!

Pártfogó iroda

Először úgy hitták, hogy *szociális központ*. Akkor jó volt a név, de rossz volt amit e néven meg akartak valósítani. Nem lett tehát belőle semmi. Utóbb először megcsinálták, azután elnevezték. Most aztán a dolog is rossz, a neve sem jobb. Először is miért *pártfogó iroda*? Kinek és minek fogja pártját? A jótékony egyesületeknek talán, amelyeket autonómiájuktól akar megfosztani, természetesen annak hangoztatásával, hogy semmi sem szentebb előtte mint az ő autonómiájuk? Vagy a segélyre szorulóknak akarja pártját fogni, amikor nekik nem pártfogás,

Gyönyörűen éneklő

harzi kanárik és kalitkák

eladók. VI., Szondi-ucca 68.

hanem segítség kell? Másodszor hogyan képzelik, hogy az ő szereposztásuk, már mint a hitközségé meg a chevraé, amelyek az irodát életre hívták, megnyugvást kelthet? Csatlakozásra hívják fel az összes egyesületeket és intézményeket, de ugyanakkor ők maguk kivonják saját intézményeiket az iroda kompetenciája alól. Viszont ezt a kompetenciát, a dirigálást — tehát a többi egyesületek „irányítását”, ellenőrzését stb. — maguknak tartják fenn. Így bent is vannak, meg nem is. Nem hamis az a mérleg, amelyen ott az igazságot mérik, vagy helyesebben: kimérik?

A siputcai kancellária előszobájából

Tele van az Egyakarat előszobája várakozókkal: izgatott kérelmezőkkel, hangos szállítókkal és drukkoló referensekkel. Várják, hogy sorra kerüljenek. Egyszerre csak felpattan a folyósóra nyíló ajtó. Elegáns dáma jelenik meg. Lornyonja és körmeinek pirossága belevillan a kancellária előszoba kedélytelenségébe. Egyszerre a titkár-kisasszony felé tart.

— Édesem, jelentsen be engem a főtitkár úrnál. Azonnal kell vele beszélnem.

— Nem lehet kérem, fontos tárgyalása van, nem zavarhatom. De talán méltóztassék megmondani, milyen ügyben óhajt a főtitkár úrral beszélni, feljegyzem és úgy két óra felé már válasszal is szolgálhatok, ha akkorra visszaméltóztatik jönni.

— Borzasztó ez magunknál zsidóknál, édesem. Mindenre rém sokat kell várni. A főtitkár úrtól is protekciót akartam kérni. Sürgősen be akarom jelenteni a kitérésemet, de csak két hónap múlva kerülhetnek a rabbi úr elé. Meg akarom kérni, hogy intézkedjék az iránt, hogy a rabbi úr azonnal fogadjon.

A titkár-kisasszony szólanul viszszaül a helyére. Az egyik várakozó veszi át a szót.

— Hát aztán miért akarja ezt épen a főtitkár úrtól kérni?

— Nézze, én a zsidóságból már nem tartok semmit sem. De azt az egy jó tanulást örökre megőrzöm, hogy nem kopogtatok a káplárnál, ha a generális intézkedik még a kankulésról is... Már pedig úgy tudom, hogy itt... (kilibeggett).

Fűrész és furó

Hazajött a gazda. Jólélekkel köszöntjük: Adjon Isten neki refu selémót!

De nevetünk kell az intrikusok ártatlankodó játékán. Nagy fogadó ünnepélyt rendeznek, fogadkoznak, hogy csak ő a vezérük, miközben nagyon kell vigyázniok, hogy az ügyesen dekorált színpadon a szuffiták jól eltakarják az éjszaka sötétjében titkon már felvontatott ostromgépeket...

Csakhogy nincs stílus-érzékük. Mert *wenn schon, denn schon*... Az lett volna stílusos, ha fehér ruhás kisleányoknak öltöztek volna és egy nagy-nagy bukétával üdvözölték volna a hazatérőt, nem pedig üres kézzel. Hisz míg távol volt a gazda, addig sem volt üres a kezük: hol *furót* esavartak, hol *fűrész* rángattak. És a nagy bukétával el lehetett volna maszkírozni a fűrőt is, a fűrész is, a fehér ruha meg bizonyíthatta volna — ha netán gyanut fogott már a gazda — ártatlanságukat.

Egy álhir

A sajtótörvényre való hivatkozás bevárása nélkül már eleve kijelentjük, hogy nem igaz, hogy a hazatért elnök és az Egyakarat között a következő beszélgetés folyt volna le a nagy üdvözlés után.

— Na, mit szól, milyen édes szavakat tudnak mondani. Ők szeretnek, ők tisztelnék, ők nagyrabeszülnek és boldogok, hogy újra vezethetnek őket. Soll man da nicht...?

— Én azt hiszem, elnök úrnak nem lehet oka a szavak ószintességében kételkedni.

— Úgy? Azt hiszi? Hát akkor minek volt távollétemben a sok összeségás-bugás?! Tudok ám én mindent! Hallottam, hogyan tolongtak itt a székek körül és csak azért nem tudta egyik sem elfoglalni, mert hárman is bele akartak ülni, de egyszerre. Aztán azt is hallottam ám, hogy maga is nagyon jóba van velük és nagyon megértették egymást... Mi?

— Én, kérem? Én? Hát ebből aztán ne higgyen egy szót se az elnök úr...

— Nannanna, kis ravasz! Maga már egyszer megíratta a Spectatorral, hogy maga elejtett engem és már új elnökjelöltje van... Nanna! Gondolta, ha a Spectator írja, nem fogom elhinni. Mi?

— Kérem, csak nem tetszik hinni...?

— Tetszik... nem tetszik... Nana!

HIREK

NAPTÁRO

1938 június 3, péntek — Sziván 4. (szombat bejöv: 7.20) — jún. 4, szombat — Sziván 5 (hetiszakasz: Bamidbor, haftóra: Vöhójóh miszpor, 6. perek, Erev sövuausz) — jún. 5, vasárnap — Sziván 6, Sövuusz ünnep első napja — jún. 6, hétfő — Sziván 7, Sövuusz ünnep második napja, mazkir, megilah Ruth — jún. 7, kedd — Sziván 8, Iszré chag Sövuusz — jún. 8, szerda — Sziván 9 — jún. 9, csütörtök — Sziván 10 — jún. 10, péntek — Sziván 11 (szombat bejöv.: 7.25) — jún. 11, szombat — Sziván 12 (hetiszakasz: Mósi, haftóra: Vajhi ir echod, 1. perek, szombat kimen: 8.25) — jún. 12, vasárnap — Sziván 13 — jún. 13, hétfő — Sziván 14 — jún. 14, kedd — Sziván 15 — jún. 15, szerda — Sziván 16. — jún. 16, csütörtök — Sziván 17 — jún. 17, péntek — Sziván 18 (szombat bejöv: 7.30)

— **Baracs Károly emlékünnepele.** Május 22-én tartotta a Baracs Károly elemi iskola ünnepélyét, melyen Baracs Károly emlékének hódolt. Az ünnepségen megjelentek a Baracs család tagjai, a budai hitközség előljárósága, a szentimreavárosi templomkörzet előljárói. Kammer Vilmos iskolaszéki elnök baráti megemlékezése után, dr. Benoschofszky Imre főrabbi tartott emelkedett hangú emlékbeszédet, majd Barta Béla, az iskola igazgatója osztotta ki szép beszéd keretében a Baracs Károly alapítvány ez évi kamatait Keeskeméti Zsuzsa, Holtzer György, Keszler János és Bánó András között.

— **Házasság.** Salamon Irénke és Friedmann Arthur június 12-én, vasárnap délután ½3 órakor tartják esküvőjüket a rombachuceai templomban.

— **Dr. Róth József emlékezete.** A sátoraljaújhelyi statusquo izr. hitközség képviselőtestülete elhunyt elnöke dr. Róth József emlékeztetére gyászulást tartott, amelyen dr. Grosz Dezső, újonnan megválasztott hitközségi elnök méltatta az elhunyt érdemeit. Az ülést követő templomi gyásztentiszteleten dr. Róth Sámuel főrabbi mondott magasszárnyalású imát.

— **Sigmund Freud Londonba költözik.** Párisi lapjelentések szerint Sigmund Freud tanár, a pszichoanalízis világhírű feltalálója Márton fiával, Anna leányával és hat kedvence növendékével Londonba költözött.

— **Vázsonyi Jánost megoperálták.** Az elmúlt héten dr. Molnár Béla főorvos műtétett hajtott végre a Zsidó kórházban dr. Vázsonyi Jánoson. A műtét kitűnően sikerült és a közszeretettek örvendő képviselőt felgyógyulása alkalmából hívei elhalmozták szerencsekívánataikkal.

— **Meghívó.** Az Izr. Szünidei Gyermektelep Egyesület június hó 8-án (szerdán) délután ½7 órakor tartja XXVI. rendes évi közgyűlést a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében (VII., Síp uca 12. II. em. 33.)

— **Hősök emlékünnepe a vidéken.** A sátoraljai helyi statusquo izr. hitközség a hősök emlékére istentiszteletet tartott, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. A Hiszekegy eléneklése után a kántor héber grászdzalt énekelt, majd dr. Róth Sámuel főrabbi mondott megható imát. Ezután az ünneplő közönség a templom udvarára vonult, ahol a templom falán elhelyezett hősök emléktáblája előtt dr. Molnár Dezső szívbemarkoló szavakkal áldozott az esesett zsidó hősök emlékének. Az Él molé rachamim elhangzása után dr. Róth főrabbi a halottak imáját mondta el. A felémelő ünnepség a Himnusz hangjával ért véget. — Ünnepléses külsőségek között avatta fel a gyönyösi statusquo izr. hitközség ősi templomát a Hősök Templomává. A gyászistentiszteleten megjelentek a hatóságok kiküldöttei is. A zsúfolásig megtelt templomban dr. Jakab Jenő rabbi tartott költői szárynyalású avatóbeszédet. A gyászistentisztelet a temetőben levő hősök síremlékénél folytatódott, ahol az ifjúság rendezte meg kegyeletos ünnepséget.

— **Strausz Adolf — 85 éves.** Strausz Adolf, a Keleti Akadémia egyik megalapítója, a kiváló tudós, az elmúlt hetekben töltötte be 85-ik életévét. Barátai és tisztelői ez alkalomból jókívánságokkal halmozták el. A Zsidó Élet is meleg szeretettel üdvözlöi Strausz Adolfot.

— **Elnökválasztás Sátoraljai helyen.** A sátoraljai helyi statusquo izr. hitközség 22-én tartott tisztújító közgyűlésén az elhunyt dr. Róth József helyébe dr. Grosz Dezsőt választotta elnökévé. A választás folytatn megüresedett előjárósági tanácsosi tisztségére dr. Rosenberg Lajost választotta meg.

Hitvalló könyvek...

1. A magyar zsidóság új útja...

2. Ivan Olbracht: Átokvölgye...

Irta: Dénes Béla

A *Magyar Cionista Szövetség* állásfoglalását kapjuk a legutóbbi eseményekkel s a megszavazott zsidótörvénnyel kapcsolatban *A magyar zsidóság új útja* című kis, 24 oldalas füzetben, mely azonban vastkos kötetekkel ér föl. Már régen túl vagyunk azon a szellemes viccen, mely különben az *Olbracht* könyvben is olvasható, hogy cionista az a zsidó, aki egy másik zsidó pénzén egy harmadik zsidót küld Palesztinába. Még a legelfogultabb antiszemita is kénytelenek ismételtlen megállapítani, hogy Palesztinában komoly országépítés folyik s a magyar zsidóság is nyugodtan tudomásul veheti ezt, függetlenül attól, hogy elvileg cionista-e vagy sem. Éppen ezért a *Cionista Szövetség* állásfoglalása még akkor is kell, hogy érdekeljen bennünket, ha egyébként csupán a jóindulatú szemlélődő szerepét vállaljuk. Én azonban hitvallónak neveztem ezt a kis füzetet, nemesak azért, mert világosan, tisztán és félremagyarázhatatlanul leszögezi a magyar cionisták álláspontját a cionizmus és magyarság viszonyát, illetőleg, hanem azért is, mert *hitvallást tesz egy olyan konstruktív, mindnyájunk által kívánatos építő munka mellett, amely egységes szempontjaival kiindulási pontnak, tengelynek igen alkalmas.* Mindenesetre céltudatos problémafelvetést látunk itt, szemben azzal a tervszerűtlen kapkodással, vagy egyenesen a fortwurstlizás — hogy e borzalmas szót használjam — kised játékkaival ellentétben, mely a Pesti Izr. Hitközséget még ma is mindenekfölött jellemzi s melyet a *Zsidó Élet* mult számában *Spectator* bélyegezett meg, szerintem még mindig nem azzal a keménységgel és élességgel, melyet a sípuceai urak megérdemelnek.

Így nem is kell a könyvecskének azokkal az állításaival foglalkozni, melyek esetleg nyilvánvalóak minden cionista szemében, de viták fölédzésére alkalmasak a nem cionisták, vagy éppenséggel cionistaellenesek körében. Bár azt hiszem, a legutóbbi események kapcsán sokok zsidó kezd belátni, a saját bőron átérezni azt, amit a cionista állásfoglalás egyszerűen így fogal-

maz meg: *Évezredek óta él a nemzetek tudatában, hogy a zsidó nép-közötség nem szánt meg a második templom elcsévével, hanem a zsidóság szétszórtságára ellenére is élő valóság.* De mondom, kerülni akarom a vitás pontokat s így azzal kezdem, amivel a könyvecske végzi: *Testvéreink, fogjunk össze, ütött a tizenkettedik óra!*

Miután a cionista állásfoglalás ismerteti a magyar zsidóságra vonatkozó statisztikai adatokat, melyeket e lap olvasói e sorok írójának régebbi cikkeiből ugyancsak ismerhetnek, ráter a szerinte legfontosabb teendőnek, a zsidó átszervezésnek taglalására. „Ma, a zsidótörvény idején a zsidó közöttek jelentősége megnőtt. Nem elegendő, ha a vallási szükségletek ellátása mellett működése csak kiskokú jótékonykodásban merül ki. Ahhoz, hogy a zsidóság egységes erőfeszítésre képes legyen, meg kell szűnnie a zsidóság eddigi széttagoltságának. *Mindenekelőtt meg kell végre szervezni a zsidóság egységes képviselőt,* melynek példáját a német zsidóság megadta a *Reichsvertretuna der Juden in Deutschland*-ban. Ebben az egységes képviselőtlen helyet kell foglalniok a neológ, ortodox és statusquo hitközségek képviselőinek, a nőegyletek, a Wizo, Mikéfo, Pro Palesztina s a Cionista Szövetség képviselőinek is. Helyesen mutat rá az állásfoglalás arra, hogy egy ilyen hatalmas vezetőségnek így a zsidóság, mint a nem zsidóság felé meglenne a kellő tekintélye, márpedig az átrétegeződés roppant nehéz feladatát csakis egységesen átgondolt, megszervezett és keresztülvitt munka útján lehet elérni és e munka keresztülvitelénél igenis *szükséa van a hatóságok támogatására is!*

Foglalkozik az állásfoglalás a *ki-vándorlás* kérdésével s etekintetben szintén helytállóak megállapításai, midőn kiemeli, hogy a nagy tömegeket nem lehet s nem szabad kienedni a nagyvilágba, ahol különben is alig-alig fogadják be őket, hanem meg kell találni azokat az eszközöket, melyek életlehetőséget adnak a széles zsidó néprétegek számára. A *auszadási önszegély* szervezeteinek fölállítása s megalkotása az első lé-

pés, *Segély- és hitelszövetkezetek*nek kell átsegíteni a zsidó kisiparost és kiskereskedőt stb., stb. Az anyagi segítségen kívül azonban *fokozott zsidó kultúrmunkát* követel, mert a fiatalok megbillent lelki egyensúlyát csakis így leszünk képesek helyreállítani. Mindez természetesen *az egész zsidó iskolaügy átforgalmazását vonja maga után! De meg kell szervezni a felnőttek kulturális életét is, zsidó ismeretterjesztő könyvsorozatot kell kiadni s a zsidó sajtónak új útra kell lépni hivatása teljesítése céljából.*

Ezek a gondolatok jobbára nem újak s e lap hasábjain legtöbbször állandóan szót emeltünk. Most már csak fényre kell emelni, hogy *Hivatalosok* megmozduljanak. Az első terv itt van, ennek alapján meg lehet kezdeni a munkát.

*

És hitvalló könyv *Ivan Olbracht* szlovák író *Atokvölgy* című regénye is, mely az agilis *Prager-Verlag* kiadásában jelent meg egy másik, ugyancsak kiváló mű, *Tretjakov: Den-Szi-Hua, a kínai diák*, kíséretében. Ez utóbbi a forrongó *Kína* lelkeségét vázolja reflektorikus élességgel, míg *Ivan Olbracht* egészen nagyszabású remeke a ruszin-szói hasszid zsidók döbbenetesen félelmetes körképe. *Olbracht*ről még csak azt sem tudom biztosan, hogy zsidó-e, mindössze három éve tűnt föl az irodalomban, midőn megnyerte a eszeshlovák irodalmi államdíjat, *Suhaj, a betyár* c. művével, melyben már szerepel néhány érdekes zsidó alak. Új könyve alapján *Olbracht*ot mégis zsidónak kell tartanom, mert szinte elképzelhetetlen, hogy egy nem zsidó ennyire beleélhesse magát a hasszid zsidók bonyodalmas, misztikus életébe s ne csak beleélje magát, de meg is értse, sőt, szeresse őket. Nekünk *Patai József* egy kötete fölvezet minket a hasszid zsidók életét, azonban ennyire részletesen, ennyire alaposan s ennyire a mai napig kiterjedőleg senki a világirodalomban. Hitvallónak pedig azért tartom az *Atokvölgyét*, mert kínzó érzéssel ébreszti fel bennünk a gondolatot: mennyire nem ismerjük sorstársainkat, mennyire nem tudunk róluk, pedig a zsidó hagyomány nem egy igaz és költőien szép értékének ma ők egyedüli letéteményesei. *Olbracht* gyönyörűen megírt könyve telve talמודi parabolákkal, egyik szebb, mint a másik. Nem állhatom meg,

hogy az egyik legmélyebb értelmű ide ne iktassam, helyspórolás miatt csak a saját szavaimmal. Remélem, a könyvet nagyon sokan fogják elolvasni s így nem lesznek ráutalva az én gyatra szavaimra.

A böles rabbi egyszer gyalog ment egyik faluból a másikba. Utközben találkozott egy „gój” fuvarossal, aki felinvitálta kocsijára. A rabbi elfogadta a meghívást s

élénk beszélgetésbe elegyedtek. Mikor az útszéli feszület mellett elhaladtak, a rabbi megkérdezte: „Barátom, miért nem emeltesd meg a kalapodat?” — Ugyan — felelte a fuvaros — nem hiszek én ilyen butaságokban. „Akkor állj meg kedves, engedj le szállanom s köszönöm a szíveséged. Más hitűvel mehetek együtt, de hitetlennel?...” Szólt, lezállt s eltűnt az est esendjében.

Palesztina népe várja a zsidó állam megalakulását

Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszter a megosztás mellett. — Új fellendülés küszöbén. — Új autótutak, házsorok, kórházak és a tel-avivi hatalmas kikötő a dekonjunktura mérlegén.

Mi van Palesztinában? Milyen hatással van a mostani nyugtalan állapot Erec fejlődésére? Mennyi igaz a forradalmi állapotokról beszámoló hírekből? Mit hozhat a jövő? Ezeket a kérdéseket teszi fel ma magának a világnak minden olyan zsidója, akinek szívében fekszik a zsidó nemzeti otthon ügye, aki a messze távolban szívszorogva gondol arra, akik most arab puskák tűzében, orgyilkos török árnyékában dolgoznak az új zsidó jövő megalapozásán.

Ezeket a kérdéseket tesszük fel mi is annak a napbarnított arcú, szimpatikus házaspárnak, amelyikkel szemben ülünk a körüti kávéház terraszán. Három nappal ezelőtt érkeztek haza hónapokig tartó közelkeleti útjukról, heteket töltöttek Palesztinában is. Ennek az útnak tapasztalatairól számolnak be most nekünk. A férfi, *Láng B. Mór*, egy előkelő külföldi vállalat vezérképviselője, a kereskedő rideg számaiban beszél, tapasztalatai összehasonlítóak, hiszen már igen sokszor tette meg az utat Budapest és Palesztina között. Az elegáns, csinos és igen kulturált fiatalasszony a felfedezőik lelkenedő lázában beszél, melyet itt-ott esillapítanak csak a háziasszony praktikus szempontjai. A végső eredmény azonban egyformán

mindkettőjüknél a meghatott elragadtatás.

Megérkezés a tel-avivi új kikötőbe

— Kezdjük talán mindjárt a legnagyobb élménynél, a megérkezésnél a tel-avivi kikötőbe — mondja *Lang B. Mór*. — Én tudom, mert én láttam, hogy ott, ahol ma a kikötő hatalmas rak tárolai, elevátorai, nyüzsgő, eleven élete kápráztatja el a tájékozatlan idegent, két évvel ezelőtt még néhány deszkából összetákolat fatutaj állt, legfeljebb néhány csónak kikötésére alkalmasan. Két esztendő alatt építették fel 750.000 font költséggel a kikötőt, mely oly hatalmas forgalmat bonyolít le, hogy a befektetés máris amortizálódott.

Képes levelező-lapot tesz élénk. A héber felírású lapon öt kép. A tel-avivi famóló, az új kikötő hatalmas tempójú élete és az első hajó megérkezése abban a pillanatban, amikor az első utas part-ra száll.

— Ezt a hatalmas munkát az úgynevezett dekonjunktura évei alatt fejezték be — folytatja elbeszélését informátorunk — de elkészültek a Jeruzsálem — Tel-Aviv közötti modern beton autótút munkálatai is, úgy, hogy most már a kolóniákba építik az autó-

Dr. FRENKEL BERNÁT vallás-
tanár **Zsidó nevelő intézete**
Budapest, XIV., Szabó József-u. 14. — Üdülő BÉLA KIRÁLY-ÚT 34. Tel.: 165-170.
INTERNÁTUS fiuknak és leányoknak — LEÁNYTOVÁBBKÉPZŐ 14 évesnél idősebbeknek
Korrepetáló tanfolyan, zene, nyelvek.
GYERMEK- ES DIÁKÜDÜLŐ A SVÁBHEGYEN Külön gyermekcsoport! Felnőtteknek is! Kérjen prospektust! Díjtalan.

utakat. Jeruzsálemben az egyetem mellett most épül a sebészeti kórház és folyik egy 3000 személy befogadóképességű új hangversenyterem építkezése is. Nézzék meg csak ezt a levelezőlapot, ez a gyönyörű, modern, lüktető életű bulvár a Ben Jehuda-út. Két éve még csak egyes házak álltak benne... Az Angol-Palesztina Bank pedig 10 százalék osztalékot fizet, most, a dekonjunkcióra idején.

— Milyen a hangulat odakint?

— Rendkívül bizakodó! Az emberek azt mondják, hogy sokat szenvedtek az elmúlt évek zavarásai alatt, de most jobb idők következnek. Az új bizottság már megkezdte tanácskozásait és Weizman tanár mindent elkövet, hogy a maga nagy befolyásával érvénytessen a zsidó álláspontot, mely úgyszólván

az egész zsidó lakosság osztatlan véleményként a megosztás, az önálló zsidó állam megalakítása mellett van.

Senki sem kételkedik abban, hogy ez létre is fog rövidesen jönni, a kérdés — súlyos és jelentőségteljes kérdés — milyen területtel? Egy bizonyos

Malcolm MacDonald, az új angol gyarmatügyi miniszter a megosztás híve és barátja a zsidóságnak.

— Mit szól ehhez az arab nacionalizmus?

Láng B. Mór mosolyog.

— Arab nacionalizmus! Ne felejtsek el, hogy ebből a szempontból nézve igen nagy különbség van az arabok és zsidók között. A zsidókat kétségtelenül hatalmas és öntudatos nemzeti érzés mozgatja odakint, de a zsidók nagyrésztben — legalább is bizonyos mértékig — mégis entellektüellek. Az arab tömegek 95%-a viszont analfabéta. Ezek tisztában vannak azzal, hogy a zsidók a jobb életet, könnyebb megélhetést jelentik. Nincs is semmi bajuk sem a zsidókkal. Akik a zavargásokban részt vesznek, azok ugyanolyan napidíjas tüntetők, mint a világ sok más részében, ahol szintén napidíjért buzdulnak egyesek. Kétségtelen, hogy nyugalmi állapotot csak a megosztás fog hozni. Ez a nyugalmi állapot azonban Tel-Avivban ma sem szenved törést, ott semmi nem mutat a lázongásra, mely egyes zsidó kolóniá-

kat támadja elvakult, de főleg lepenzelt arab bandák részéről.

— Milyenek a megélhetési viszonyok?

— Aki kimegy, mondjon le arról, hogy előre meghatározott hivatásban fog elhelyezkedést találni. Mindenki ahhoz nyúl, amihez éppen tud. Legkönnyebb az elhelyezkedés az építkezéssel kapcsolatos szakmákban. Jellegzetes arra, mennyire nem ragaszkodnak a bevándorlók semmiféle előre elhatározott foglalkozáshoz, hogy például a színészek, miután a színház még nem játszik naponta és nem tudnak belőle megélni, összeálltak és fehér cukrászöltözékben egész nap virslit árulnak Tel-Aviv utcáin, este pedig játszanak. De a munkát ott senki sem szűgyeli, ebben és sok más tekintetben teljesen amerikai mentalitás él az emberekben. Fialat, bevándorolt úrileányok trafikárúsok, süteményesek a vendéglőkben és kávéházakban és jegyárúsok az autobuszon. Nem talál ebben senki dehonesztálót. Vagy háztartási alkalmazottnak mennek el. Egy ilyen alkalmazott 2–3 font fizetést kap, napi nyolc órát dolgozik, mint minden más alkalmazott, a szombatja teljesen szabad és nem is lakik a gazdájánál. Általában, szerényen és igénytelenül mindenki megél a keresetéből Koldust Tel-Avivban nem láttunk.

— A lakáviszonyok, élelmiszer-árak?

Itt Lángné veszi át a szót. Ez már az ő szakmája. Előbb azonban megkínál egy héber cigarettával. „Alijah” áll héber betűkkel a cigarettán, olyan nagyságú, mint a mi „Memphis”-ünk és a minősége is körülbelül az.

— Kétszobás lakás ára 3½ font, négyszobásé 7½ font körül mozog, ez 185 pengőnek felel meg. A lakások igen modernek. Beépített szekrények, sok erkély, sok levegő. A padló mozaik, vagy más kőszertű anyag a meleg elleni védekezésül. Házmester nincs, ha van, a tetőn lakik, viszont a kapu éjjel is nyitva áll. Nyugodtan megtehetik, zsidó rabló, vagy betörő nincs, arab pedig Tel-Avivba nem kerülhet észrevétlenül. A hús nem drága, de rossz, főleg a marhahús. Nem is igen esznek marhát, főleg birkát és bányat. A zöldség és gyümölcs hallatlanul olcsó. A cukor kilója 60 fillér, a kávé okájáé (1¼ kiló) 150 pengő.

Láng úr itt közbevág.

— Nem tartozik az árakhoz, de mégis figyelmeztetni kell erre mindenkit, mert a megélhetéshez nagyon is hozzátartozik: Héber tudás nélkül ne menjen ki senki, mert nem állhatja meg a helyét. A magánéletben egyszínű, angol vagy német nyelvtudással is, de a hatóságokkal való érintkezésben és az üzleti életben elkerülhetetlen a héber nyelv ismerete.

— Társadalmi élet?

— Nagy és bensőséges. Az embereknek kevés alkalmuk van más irányú szórakozásra, így a családi összejöveteleket részesítik előnyben. Amikor megérkezésünk estéjén — péntek volt és nyilvános helyre úgy sem mehettünk volna — felkerestük ottani barátainkat, nagy társaság volt jelen, kivétel nélkül magyarok. Hiába, az egyes bevándorolt nemzetiségek mindig a saját volt honfitársaik társaságát keresik. De a társalgási nyelv ezek között is főleg héber, a gyerekek pedig csak héberül beszélnek.

Sok érdekes részletet mondott még el Palesztina életéről a rokonszenves házaspár, de ezek már részben nem valók a nyilvánosság elé, részben pedig a hely szűkreszabott volta miatt kell eltekintünk közlésüktől. Fejezzük be tehát azzal: Palesztina népe bizakodik és remél. Bizzunk mi is benne; nem alaptalanul... h. s.

Pályázat

A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület iparostanoncotthonában betöltendő 20 és kertészkepző telepén 15 bennlakó helyre pályázhatnak 14–17 éves ipari, vagy kertészeti pályára alkalmas, ép és egészséges, árva és szegény fiúk. Mindkét intézmény bennlakó növendékeinek felvételéhez a középiskola 4-ik osztályának sikeres elvégzése elengedhetetlen kellék. A kérvényt, melyhez születési, iskolai, újraoltási, szegénységi, árva vagy félárvaságot igazoló bizonyítvány esatolandó, f. év június 20-ig kell benyújtani az egyesület központi irodájába (Budapest, XIV., Hermina út 35d.)

A fenti létszámon kívül az iparostanoncotthonba felvételt nyert künnlakó növendékül 25 szegénysorsú és árva fiú.

A NADRÁG

Irta: KERÉK NÁNDOR

II.

Weisz bácsi sóhajtván nyúlt a kabátja belső zsebébe s kifizette a négy pengő ötven fillért.

— A kutyák csináljanak veled üzleteket — morgott elégedetlenül.

Géza boldogan tette el a pénzt s félperccel később már az utcán volt és repült a virágáruhoz.

Úgy nyolcórát járt felébredt Zoltán. Kiugrott az ágyból, papucsba bújta, kifényesítette a cipőjét, felhúzta, azaz felhúzta volna — a nadrágját is, de, mi tudjuk, milyen okból, nem találta.

— Biztosan tudom, hogy az este a fogásra akasztottam, — mormogott bosszankodva és az egész szobát, valamennyi szekrényt, minden zúgát kikereste. Semmi eredmény. A nadrág nyomtalanul eltűnt.

— Zseni! — szölt ki a konyhába, ahol nővére pár esibe bontásával foglalkozott, — nem láttad az új nadrágomat?

— Nem. Micsoda nadrágot?

— Az új kammgarnnadrágot. Az este a fogásra akasztottam s most, hogy föl akarom húzni, hát seholy.

— Nem láttam. Még ma alig voltam a szobátokban. Talán a szekrénybe tetted?

— Fenét a szekrénybe! — mérgeledött Zoltán. — Biztosan tudom, hogy a fogásra. A szakett mellé. És most nincs seholy! Már az egész szobát kikutattam utána.

— Majd előkerül, — bízta Zseni asszony. — Később majd utánanézek; nem esett a Dunába! Húzz föl most másik nadrágot.

— Másik nadrágot! — dühöngött Zoltán. — Új szaketthez majd öreg nadrágot!

— Hát ne húzz szakettet! Aztán kész.

— Te könnyen beszélhetsz!

— Mondom, hogy később utánanézek. Majd megkerül.

— Ilyen wirtschaft! — dühöngött Zoltán böszén. — Az este odaakasztottam s most seholy. Ez is csak nálad történhetik. — Azzal nagymergesen visszament a szobába, hogy hétköznapi öltönyét vegye magára.

Abban a percben lépett be Weisz bácsi. Leült az egyik konyhaszékre s egyideig szótlanul pipált.

— Náci, — ez a Zseni férje, — elment? — kérdezte később.

— El. Kíspestre. A mama jól van? Még nem értem rá átnézni.

— Jól. Náci megvette tegnap este azt a bútort?

— Nem még. Nagyon sokra tartják. Talán, hogy most megegyeznek.

— Hm. Én már csináltam máma egy kis üzletet, — mondja Weisz bácsi önelégülten. — Egy újdonság kammgarnnadrágot vettem. Négy és fél pengőért. Majd keresek rajta vagy négyet.

Zoltán kidugta a fejét a szobájából.

— Láthatnám azt a nadrágot, táti? — Miért ne? És ha akarod, neked is eladom.

— Mutasd ide!

Weisz bácsi kiment s perccel később a nadrággal visszatért.

— Nézd meg. Akár most hozta volna a szabó.

Zoltán egyetlen pillantást vetett a nadrágra.

— Táti, — szölt dühösen —, ez az én nadrágom! Kitől vetted?

— Hm. Minek azt neked tudni? — válaszolt Weisz bácsi óvatosan, ki már tisztában volt a vétel természetével. — Nyolc pengőért a tied. Megéri a tizenkettőt! De neked, kivételesen, mivel a fiam vagy, odaadom nyolcért.

— Egyetlen fillért se adok, — kiabált Zoltán pulykamérgesen. — Ez az én nadrágom!

— Először is — mondja Weisz bácsi flegmatikusan —, bizonyítanod kell a jogos tulajdont. Másodszor nem adom nyolcon alul.

— Keresd meg azon, akitől vetted, — kiabált új dührohamában Zoltán, ki maga is már tisztában volt, milyen úton került az apa a nadrághoz s ki nem volt hajlandó a tulajdonát képező öltönydarabot még egyszer megvenni. — Zseni, nézd meg ezt a nadrágot. Nem az enyém ez?

Zseni asszony futólag nézett a nadrágra.

— Tegnapelőtt varrtam rá egy gombot fekete cérnával a belésen keresztül.

— Nohát! — diadalmaskodék Zoltán. Ideadod, táti?

— Legalább azt a négy és fél pengőt add meg, amit én adtam érte, — mondja bús sóhajjal Weisz bácsi, mely éppúgy illette az őt ért anyagi veszteséget, mint a rossz útra tért fiút.

— Egyetlen fillért se! — lármázott Zoltán. — Ellenben —

Weisz bácsi újabb sóhajjal odanyujtotta a nadrágot.

— Nem fogsz egy szót se szólni róla, — szölt fájdalmas kifejezéssel.

— De igenis fogok! Az én károm volt.

— Volt! — sóhajtott harmadszor is Weisz bácsi. — Most már csak az én károm. És szólni is csak nekem van jogom!

— Jó! — morgott Zoltán. — De avval a gaz svihakkal egy szobában tovább nem alszom!

— Majd az apjánál lakik megint, — sóhajtott negyedszer is Weisz bácsi. Ez a Géza gyerek nagyon a szívéhez nőtt. A legfiatalabb gyereke és az anyjának is kedvence. És nem lehet kidobni a házból. Különben holnap megint munkába áll és hogy talán most megbecsüli magát. Olyan jó munkás! A szabást is már jól megtanulta. És ha komolyan gondol arra a kis Weiser lányra, majd önállósítja. Ez a pár pengő? Beszélni se érdemes róla. Nem rossz az a gyerek, ha egy kicsit könnyelmű is volt eddig. De megkomolyodik, mihelyest megfelelésegedik. Hát házasodjék meg!

— Zseni, — fordult a leányához. — Nehogy Gézának szólj! Akkor igazán lárma lesz belőle!

— Nem, táti. De ne lakjon nálam!

— Hát nem is. Majd az anyjának azt mondom, hogy veled veszett össze. És majd nálam lakik, amíg —

— És Zseni asszony megértően bólintott.

— A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület kertészképző telepén kellő számú jelentkezés esetén, 14—17 éves és 17 éves felüliek részére, előbbieknél egy, utóbbiaknál félévig tartó kiképző tanfolyamot szervez. Az elméleti és gyakorlati kiképzés beosztott csoportokban történne. A tanfolyamon résztvevők, nemre való tekintet nélkül, csak bejárók lehetnek. Írásbeli jelentkezések a MIKÉFE kertészképzőtelep vezetőségéhez (X., Kereszturi út 130—140.) június hó 10-ig nyújtanod be.

Síremlékek

a legolcsóbb árban

LŐWY-nél

BUDÁN

II. Fő-u. 79. Tel.: 15-15-81.
Fióközlet és telep III. Bécsi-út.
A trolleybusz indulási állomásától 2 percrenyire.

Emlékek

Írta: FELEKI SÁNDOR

(26)

Gerő Katalin és Gerő Károly V.

Véletlenül úgy volt, hogy *Winter-nitzéktől* Várnaieki legjobb barátaihoz, *Balláékhoz* mentem. Alig lépek be reggel, a három leány nekem rohan, hogy *Kiss József* rólam ír, tudom-e? Ugyan ne bolondozzanak, mondom, már *Winter-nitzék* is azzal szekiroznak. Pedig úgy van, mondja a mama is. A legkisebb lány nyíltan hangoztatja, a nagyobbak titokban irigykednek a nagy dicsőségért. Megint *Várnaieknél* varrok, aki így szólt: Katalin, most arra kérem, ne haragudjék. — Miért? — Mert beszéltem magáról *Kiss Józsefnek*. — En rólam? Ugyan mit? — Elmondtam neki a maga történetét. — Az én életemet? Az én történetemet? Arról én csak magának, a megértő barátónak beszéltem és senki másnak. — Ez igaz. De mégegyszer kérem, ne haragudjék érte. Nálam volt, beszélgettünk, témát keresett és én elbeszéltem neki a maga történetét, életét, küzködését testvérei iránti önfeláldozó szeretetét. Akkor volt mikor be is vezettem a szobába, ahol maga dolgozott. Az elbeszélsem után csak látni akarta magát. Már meg is írta, nemsokára megjelenik a könyv. Az ismerősei mind tudják.

— Az én életem a nyilvánosság előtt! Az én sok szerencsétlenségem feltárva a világ előtt! Nem! Ami nekem, bánatom volt, az az enyémmé és nem tartozik a nyilvánosság elé. Tovább adni, publikálni azt, amit én bizalmasan elmondtam: Kiméletlenség, tapintatlanság!

Hiába volt felháborodásom, hiába tiltakozásom. A költemény megjelenését nem lehetett meggátolni. Csak annyit értem el, hogy a nevemet megváltoztatták és Katalinból Teréz lett. Így jelent meg a „Mese a varrógépről”.

A családok akiknél dolgoztam, egymásnak mondták el és mindegyik ott feküdt a diszkötésű könyv a szalonsztalon. Ez volt az első, amit látnom kellett, amint beléptem. De ez még csak hagyján. A kellemetlen az volt, hogy úgy bámultak, mint egy csodabogarat. Csak azt látták, hogy egy szép költői munka — így mondták — „hősnője”. De nem gondoltak arra, hogy mennyi szenvedésen ment át, hogy az lehessen és hogy kímélni kell azt, aki annyi szenvedést élt át.

Egy esztendő alatt nem volt annyi vendég, mint most, ha valahol dolgoztam. És sohasem volt a munka oly kellemetlen. Minden családnak, minden rokona és ismerőse eljött oda, ahol dolgoztam, hogy megbámulja a „Mese a varrógépről” hősnőjét. A tudós egyetemi tanár háznál és az egyszerű kiskereskedőnél egyaránt. Még az utcán is sokszor zavarba jöttem. Hallot-

tam, hogy mutatnak rám, hogy ez a varró mese hősnője. Itt is, ott is, ahogy a szobaleány ajtót nyitott, ahogy a szakácsné maga akarta behozni az uzsonnát, láttam: ezek is tudnak róla, ezek is olvasták. Ha száz kezem van, se győztem volna, annyifelé hívták. Hogyne! Hiszen én most nevezetesség, látványosság voltam! Ki nem akart volna ruhát varratni velem, ki nem akart volna napokra a házába fogadni, ismerőseinek mutogatni a varrógépese hősnőjét. Nem mentem sehova. Ujabb családoktól csak úgy fogadtam el munkát, ha hazaadják”.

Katalinnak ezen önvallomása egyuttal az ő végtelen szerénységére is vall. Igaza van *Kiss Józsefnek* mikor a „Mese a varrógépről” egyik fejezetében a csakis kis testvéreinek dolgozó és élő egyszerű leányról így dalol:

*Most jönnek szorgosabb napok,
Munkában izzó súlyos évek.
Élettől nyüzsgött a kis fészek,
Mit gyöngye női kéz rakott,
De párja nélkül — egymagán,
Ahol madár sosem szokott,
S helyt állni volt de nagy sor ám!*

*Etetni a kis csámcsogókat,
Hogy szükségét ne lásanak,
Ruházní — fölnevelni jóban,
Ki próbálta, az tudja csak.
Mi ez? — Lemondani a ma
Gyönyöréről, hogy fedezője
A kétes holtnapnak legyen.
És parancsolni, hogy ne szőjje
Abrándjait langy éjeken
A szív, mely alkura nem áll,
De kér, követel hangosan.
Amikor ébredése van.
És a lét összes hangjánál
Pacsirtaszó parancsolóbb.
S egy üdvösség van csak — a csók.
Megtenni ezt sejtelve nélkül,
Mily áldozat, amit hoz ő.
Felirom örök dicsőségűl:
Nem képes erre csak a nő!*

A Gerő család fészke egy ideig a boldogság tanyája volt. Károlynak és Szerénának vig nótázása és a kis varrógép berregése kedves harmóniába olvadtak. Károly szindarabjai egymás után hozták a sikereket és tantiémeket, de ő megmarad az egyszerű, kedves Karikónak. Paula és Szeréne megkapják a tanítónői oklevelet, Károly pedig a fényes állást: a Budapesti Villamos vasút férőhelyes vezértitkára lesz. Az anyagi gondokat most már csak hírből ismerik. A vidám hangulatot még növelte fürge kis kanári madaruk, mely odatelepített Károlynak sűrű hajfűrjtjei közé, s onnan zengte csengő trilláit. Még nagyobb lett a boldogság, hogy Paula egy igen derék, finom lelkű kereskedőnek felesége lett, ám ebbe már kis árny is suhant: egy kedves taggal kisebb lett a család.

(Folytatjuk.)

GYORS HIRDETÉSEK

E rovatban egy szó 10 fillér, vastagabb betűvel 20 fillér, *legkisebb hirdetés 10 szó*. Leghelyesebb a hirdetés szövegét levélben, a hirdetés árának megfelelő összegű levélbélyegben a kiadóhivatal címére beküldeni.

Jó állásban levő 28 éves fiatalember levelezne házasság céljából, csakis jó *családból* való, 20—22 éves, vallásos úriállnyal. Leveleket „*Idealista*” jellegére a kiadóba kérek.

Finomlelkű, művelt úrinő házasság céljából megismerkedne középkorú úriemberrel. Némi hozománya és 4 szobás, elegáns lakása van. Leveleket „*Balzac asszonya*” jellegére a kiadóba kérek. *Közvetítő* kizárva.

Hugom részére keresek jó állásban levő, vallásos, 30—36 éves úriembert. Hugomnak szép hozománya és kelengvéje van. „*Előkelő család*” jellegére a kiadóba.

Középkorú úriember levelezne házasság céljából olyan 36—40 éves úrinővel, akinek némi hozománya van. „*Úri módon el tudom tartani*” jellegére a kiadóba.

Előfizettséggyűjtő és hirdetésszerző ügynököket fix és százalék mellett felvesz a kiadóhivatal.

Jóbizonyítványokkal rendelkező úrinő elmenne *társalkodónőnek* vagy *beteggyógyozónak*. „*Szerény vagyok*” jellegére a kiadóba.

Házvezetőnőnek ajánlkozik intelligens, a háztartás minden ágában jártas úrinő. *Diétás és diabetikus főzéshez is ért*. „*Magányos*” jellegére a kiadóba.

Kisebb gyermekek németoktatását ebédkoszt ellenében vállalnám. „*Nagy tudású*” jellegére a kiadóba.

Házaknál vagy otthon *selyemharisnyagyártást* vállalok. *Krausz F. Péterffy Sándor ucca 7. III. 8.*

Springer fizet legtöbbet, viselt férfi, női ruhaneműért, cipőért. *Apród ucca 6. Úzlet Szébenyi-térnél.*

Művészi kézimunkákra tanít gyermekeket nagyon olcsón szerény úrinő. Hazaköz is megyek. „*Essetleg napi-kosztért is*” jellegére a kiadóba.

Legszébb kivitelű és legjobb formájú fűzők Halásznénál készülnek. *Erzsébet krt. 21. II.*

Férfi ruhák, felöltők kisebb termetre eladók. *Erzsébet krt. 18. f. 1.*

Vennék jó állapotban levő *kombinált szekrényt*. *Erzsébet krt. 18. f. 2.*

Hajszálak végleges eltávolítását *felelősséggel* vállalja *Gré-Kozmetika, Petőfi Sándor u. 10* lételemet.